

RAAP BELGIË - RAPPORT 749

NOTA ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK

Gent

Bagattenstraat/Rozendaalken

[VERSLAG VAN DE RESULTATEN]

Proefsleuven/proefputtenonderzoek - 2021I118

COLOFON

[NOTA ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK GENT BAGETTENSTRAAT/ROZENDAALKEN]

[**VERSLAG VAN DE RESULTATEN**]

Proefsleuven/proefputtenonderzoek - 2021I118

[DATUM]	5 november 2021
[AUTEUR(S)]	J. De Mulder & B. Bot
[PROJECTBEGELEIDING]	N. Baeyens
[KAARTVERVAARDIGING]	L. Ryckebusch
[TERREINWERK]	J. De Mulder, B. Bot
[MATERIAAL DETERMINATIE]	J.de Mulder
[RAAP-PROJECT]	GEBAG01
[NOTA]	ID2021I118
[ERKEND ARCHEOLOOG TYPE 1]	RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)
[BEWAARPLAATS DOCUMENTATIE]	RAAP België, Begoniastraat 13, 9810 Eke
[BEVOEGD GEZAG]	agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP BELGIË BV

Begoniastraat 13; 9800 Eke

telefoon: 09/311 56 20 - 0498/44 16 99

E-mail: raap@raap.be

© RAAP België BV, 2021

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave.....	2
Samenvatting	3
1 Inleiding.....	4
1.1 Administratieve gegevens.....	4
1.2 Kader en aanleiding	6
1.2.1 Aanleiding.....	6
1.2.2 Geografische situering.....	7
1.2.3 Huidige situatie van het projectgebied.....	7
1.2.4 Geplande werken.....	7
1.3 Opzet en onderzoeksopdracht.....	10
1.3.1 Opdracht.....	10
1.3.2 Randvoorwaarden	10
2 Verslag van resultaten: proefsleuven/proefputten.....	11
2.1 Beschrijvend gedeelte	11
2.1.1 Administratieve gegevens	11
2.1.2 Onderzoeksopdracht	11
2.1.3 Onderzoeksstrategie en werkwijze	13
2.2 Assessmentrapport.....	16
2.2.1 Aardkundige opbouw	16
2.2.2 Assessment van sporen en structuren	20
2.2.3 Assessment van de vondsten.....	35
2.2.4 Assessment van stalen.....	47
2.2.5 Conservatie-assessment	47
2.2.6 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied.....	47
2.2.7 Confrontatie van de bevindingen met de resultaten van voorgaande onderzoeksfases.....	49
2.2.8 Archeologisch verwachtingsmodel.....	51
2.2.9 Beantwoorden van de onderzoeksvragen	51
3 Bibliografie.....	53
4 bijlagen	54
Geologisch en archeologisch kader	55
Lijst met opgenomen figuren.....	56

SAMENVATTING

RAAP België voerde in september 2021 archeologisch vooronderzoek in uitgesteld traject uit op een terrein aan de Bagattenstraat-Rozendaalken te Gent. Het onderzoek kadert binnen de bouw van een studentencomplex. Het vooronderzoek bestond uit een prospectie met ingreep in de bodem zoals voorgeschreven in het programma van maatregelen van de vooraf opgestelde en in akte genomen archeologienota (met ID18119).

Het proefsleuf/proefputtenonderzoek had tot doel een inschatting te maken van het archeologisch potentieel van het terrein door middel van een steekproef. In totaal werden er 1 proefsleuf en 2 proefputten aangelegd, samen goed voor een oppervlakte van 54m². Voor een plangebied van 347m² kwam dit neer op ca. 15% van het terrein, wat voldoende was om een correcte inschatting te maken van de omvang en bewaringstoestand van het archeologische erfgoed binnen het plangebied.

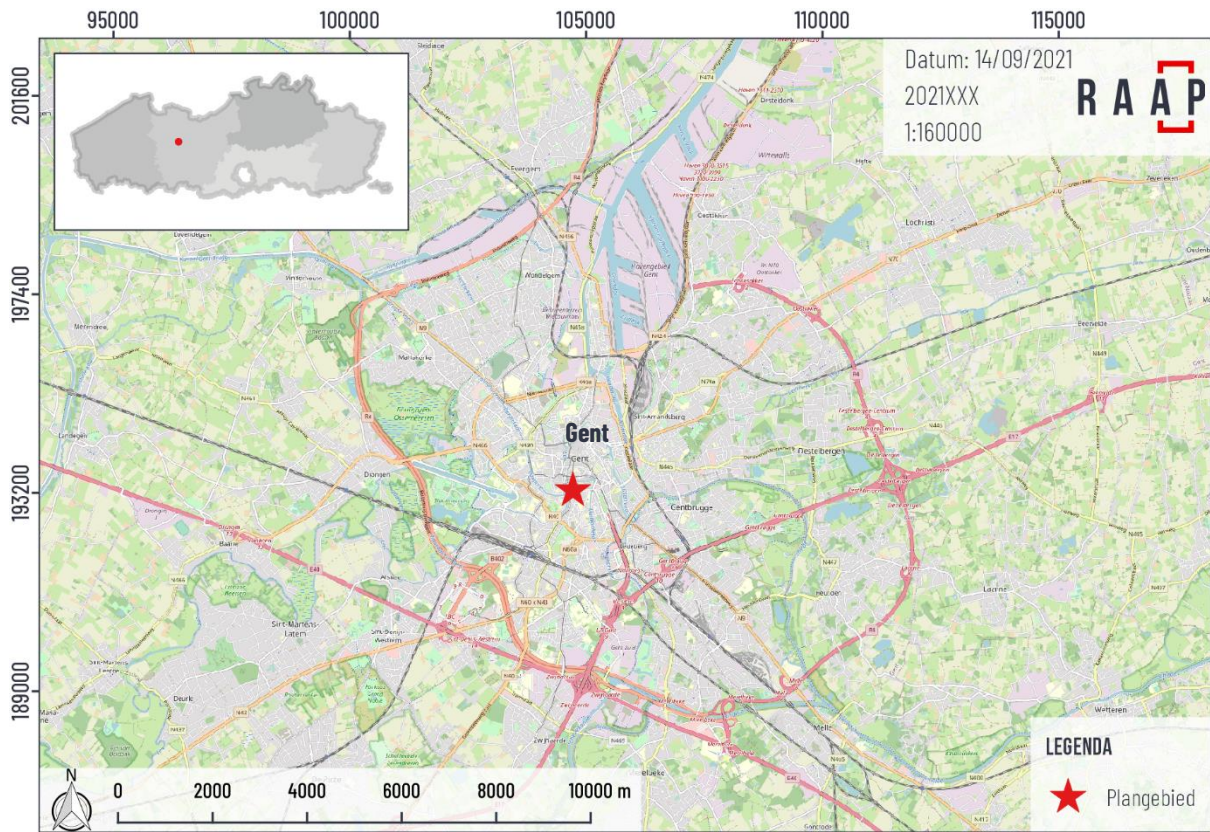
In totaal konden 4 archeologische niveaus worden herkend binnen het plangebied. De oudste sporen zijn ingegraven in de moederbodem en bevinden zich onder een cultuurlaag die voorlopig in de 12de - (begin) 13de eeuw gedateerd kan worden. Tijdens de overgang volle middeleeuwen naar de late middeleeuwen is het plangebied vermoedelijk nog een onbebouwd terrein. Verschillende kuilen (afvalkuilen, extractiekuilen) getuigen van de menselijke aanwezigheid en exploitatie van het plangebied. In de vulling van enkele kuilen werden mogelijk resten gevonden van ambachtelijke activiteiten (metaalbewerking). In de loop van de 16de eeuw (misschien al in de late middeleeuwen?) wordt het terrein bebouwd, resten van funderingen en kelderruimtes getuigen van deze bebouwing. De bebouwing blijft aanwezig tot het einde van de 20ste eeuw.

Het sporenbestand binnen het plangebied kent een heel goede bewaring en is vergelijkbaar met de site net ten westen van ons plangebied. **Gezien de grote archeologische kenniswinst en graad van verstoring van de geplande werken dringt een vervolgonderzoek zich op.** De te volgen strategie en methode worden beschreven in het bijhorende programma van maatregelen.

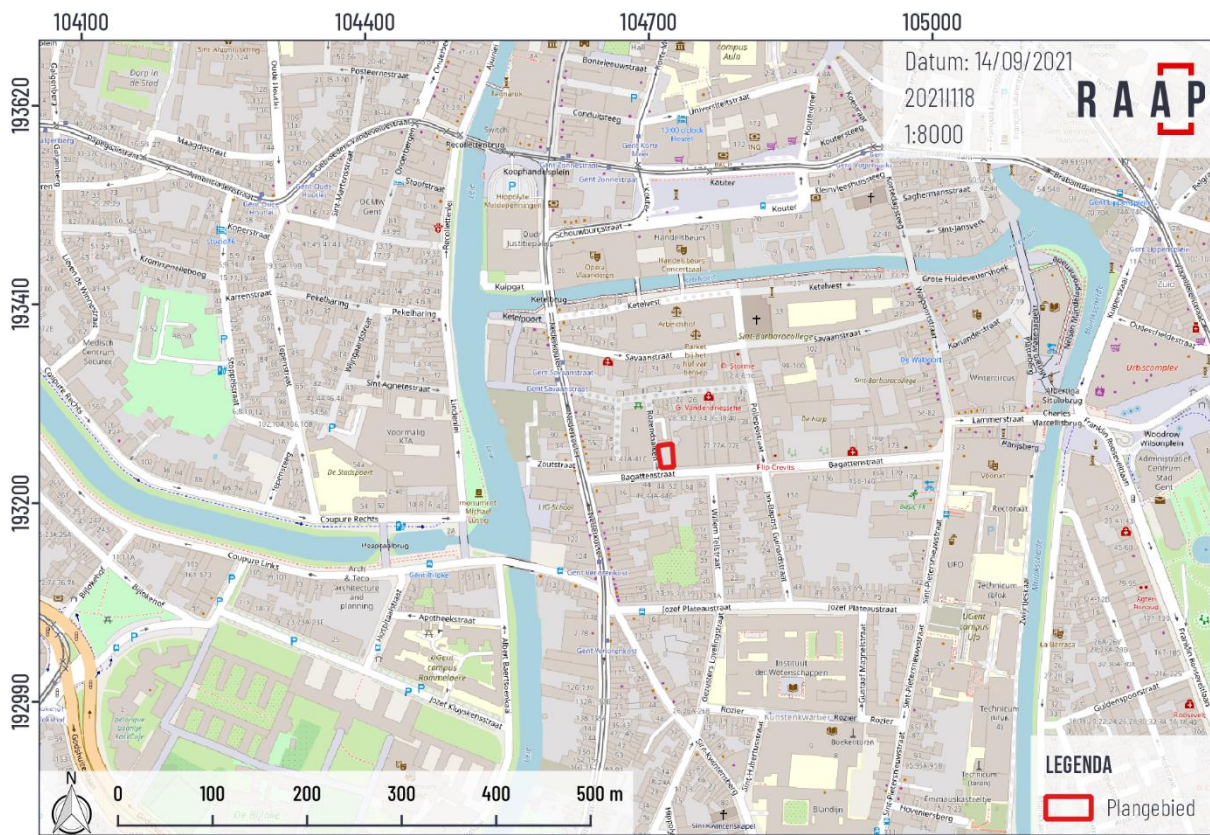
1 INLEIDING

1.1 ADMINISTRatieve GEGEVENS

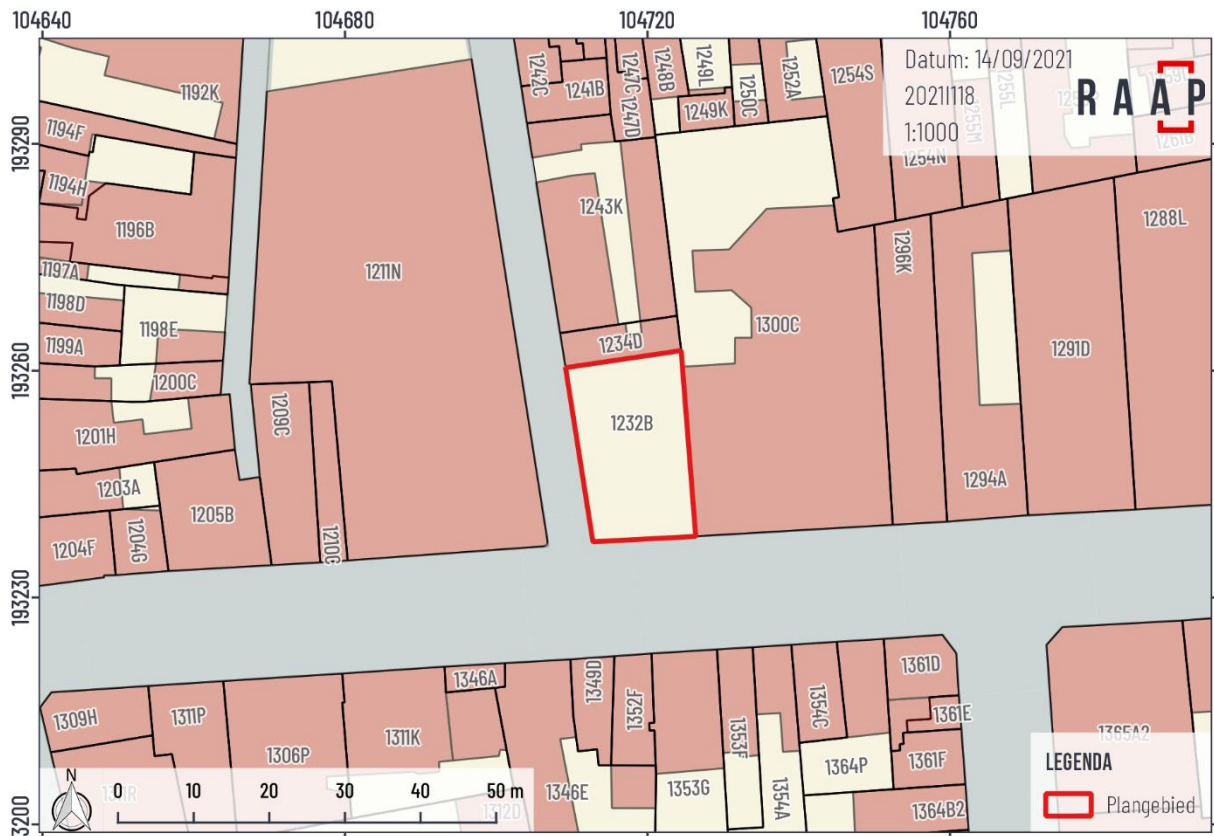
- *Projectcode agentschap Onroerend Erfgoed:*
Voor elke fase van vooronderzoek is een projectcode aangevraagd bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Deze projectcode is op alle documenten van het vooronderzoek, registratie, verpakking van vondstenmateriaal en verpakking van stalen aangebracht.
 - Proefsleuvenonderzoek: 20211118
- *Onderzoekskader:* uitvoer van het archeologisch vooronderzoek in uitgesteld traject zoals voorgeschreven in het programma van maatregelen van de archeologienota met ID18119
- *Erkend archeoloog (type 1):* RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)
- *Naam plangebied en/of toponiem:* Bagattenstraat-Rozendaalken
- *Adres:* Bagattenstraat-Rozendaalken z.n.
- *Deelgemeente/Gemeente:* Gent
- *Provincie:* Oost-Vlaanderen
- *Kadastrale gegevens:* Gent Afdeling: 5, sectie E, perceel 1232B
- *Oppervlakte betrokken percelen:* 347,764 m²
- *Oppervlakte plangebied:* 347,764 m²
- *Oppervlakte bodemingreep:* 347,764 m²
- *Bounding box in Lambert-coördinaten (X/Y):*
 - zuidwest: X 104709 Y 193237
 - noordoost: X 104726 Y 193262

Figuur 1. Topografische kaart met projectie van het plangebied (bron: OPENSTREETMAP, 2021).

Figuur 2. Topografische kaart met projectie van het plangebied (bron: OPENSTREETMAP, 2021).

Figuur 3. Projectie van het plangebied op het kadastralplan, met aanduiding van de perceelsnummers (bron: AGIV, 2021).

1.2 KADER EN AANLEIDING

1.2.1 Aanleiding

Naar aanleiding van de bouw van een studentencomplex te Gent werd een omgevingsvergunning aangevraagd en een archeologienota (me ID 18119) opgesteld.¹ De archeologienota bestond uitsluitend uit een bureaustudie. Op basis van de bureaustudie kon geen definitieve uitspraak gedaan worden over de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats. Om hierover uitsluitsel te bieden werd verder archeologisch vooronderzoek in de vorm van proefsleuven nodig geacht. De uitvoeringsmethode werd toegelicht in het bijhorende programma van maatregelen. Er werd akte genomen van de archeologienota.

Uit het vooronderzoek bleek een verhoogd potentieel voor continue bewoning sinds de 16de eeuw (cartografisch), die vermoedelijk teruggaat tot in de 13de eeuw. Het onderzoeksgebied maakte deel uit van het Sint-Pietersdorp en al vroeg in de Gentse geschiedenis waren woningen langs de straatzijde aanwezig, met tuintjes in het binnengebied. Het onderzoeksgebied bevindt zich op de locatie van de huizen langs de straatzijde. Er is ook kans dat op oudere sporen dan de middeleeuwen: bij archeologisch onderzoek in de directe nabijheid werden sporen uit de Romeinse periode en de IJzertijd aangetroffen. Dit strookt met de landschappelijke ligging van het onderzoeksgebied, beneden op de noordelijke helling van de Blandijnberg. Gezien de mogelijke aanwezigheid van een dik afdekkend pakket, ook gekend als een "zwarte laag", is de kans op het aantreffen van oudere sporen en structuren vrij groot. Om vast te stellen of deze sporen en structuren er zijn en hoe ze bewaard zijn is een prospectie met ingreep in de bodem noodzakelijk, de historische en cartografische bronnen zijn hiervoor net niet voldoende. Deze prospectie dient te gebeuren wanneer de stedenbouwkundige vergunning is afgeleverd en de bestaande verharding verwijderd is. Dan zal ten volle duidelijk kunnen worden wat het archeologisch kennispotentieel van de site is en kan deze kennis voor de toekomst worden bewaard.²

¹ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/18119>

² DE SMAELE & PIETERS, 2021, 53.

1.2.2 Geografische situering

Het plangebied bevindt zich op het grondgebied van stad Gent (Oost-Vlaanderen). Het terrein ligt op de hoek van de Bagattenstraat in het zuiden en de Rozendaalken in het westen. De omgeving is sterk verstedelijkt.

1.2.3 Huidige situatie van het projectgebied

Het terrein is momenteel in gebruik als parking en is geasfalteerd. Op de recentste luchtfoto van 2021 zijn de straatwerken in de Bagattenstraat zichtbaar onder begeleiding van de archeologische dienst van de stad Gent. Op deze luchtfoto wordt het plangebied gebruikt als werfinrichting. Op het moment van het archeologische vooronderzoek stonden de werfketen nog steeds op het terrein.

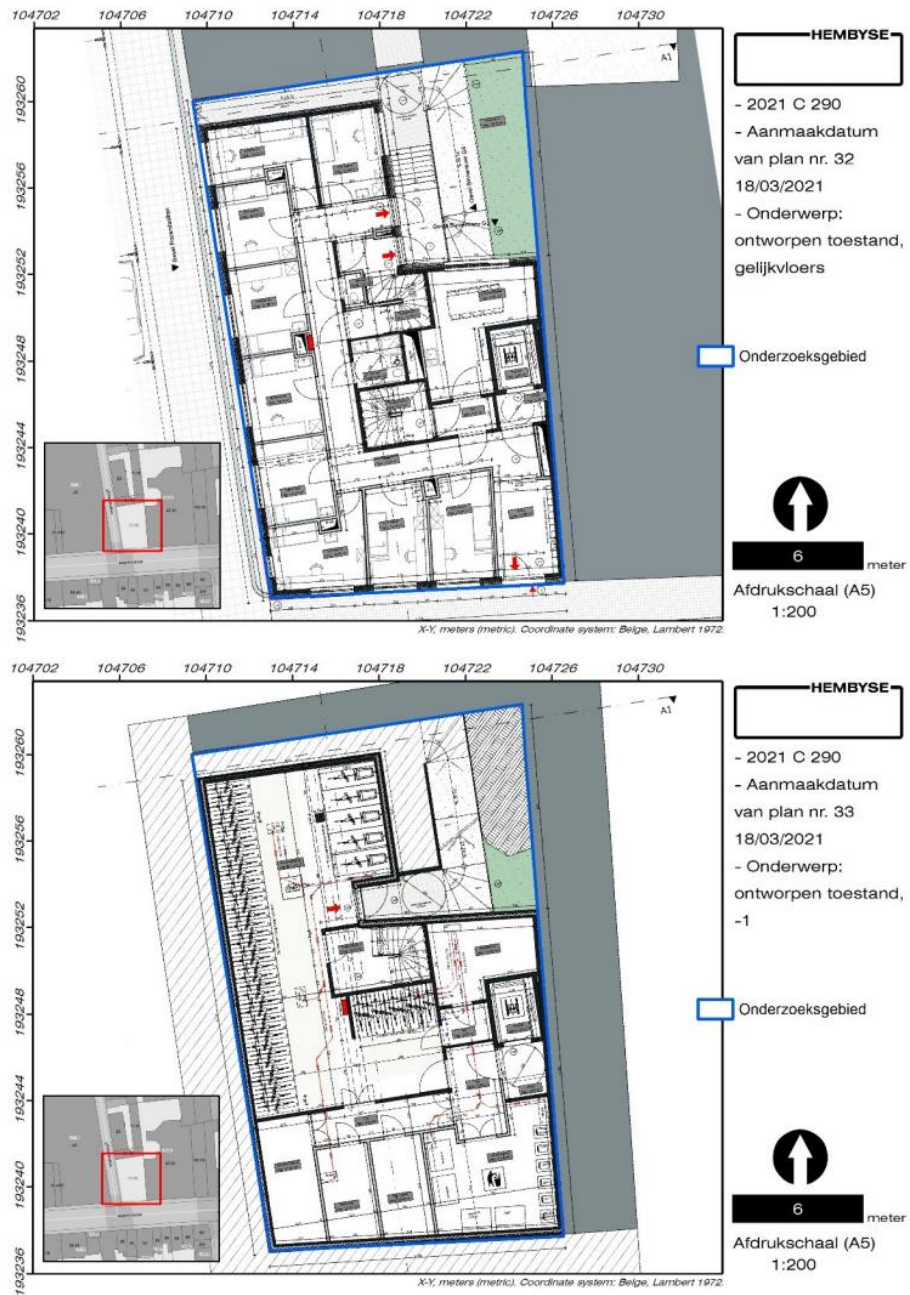

Figuur 4. Projectie van het plangebied op de luchtfoto van 2021 (bron:AGIV, 2021b).

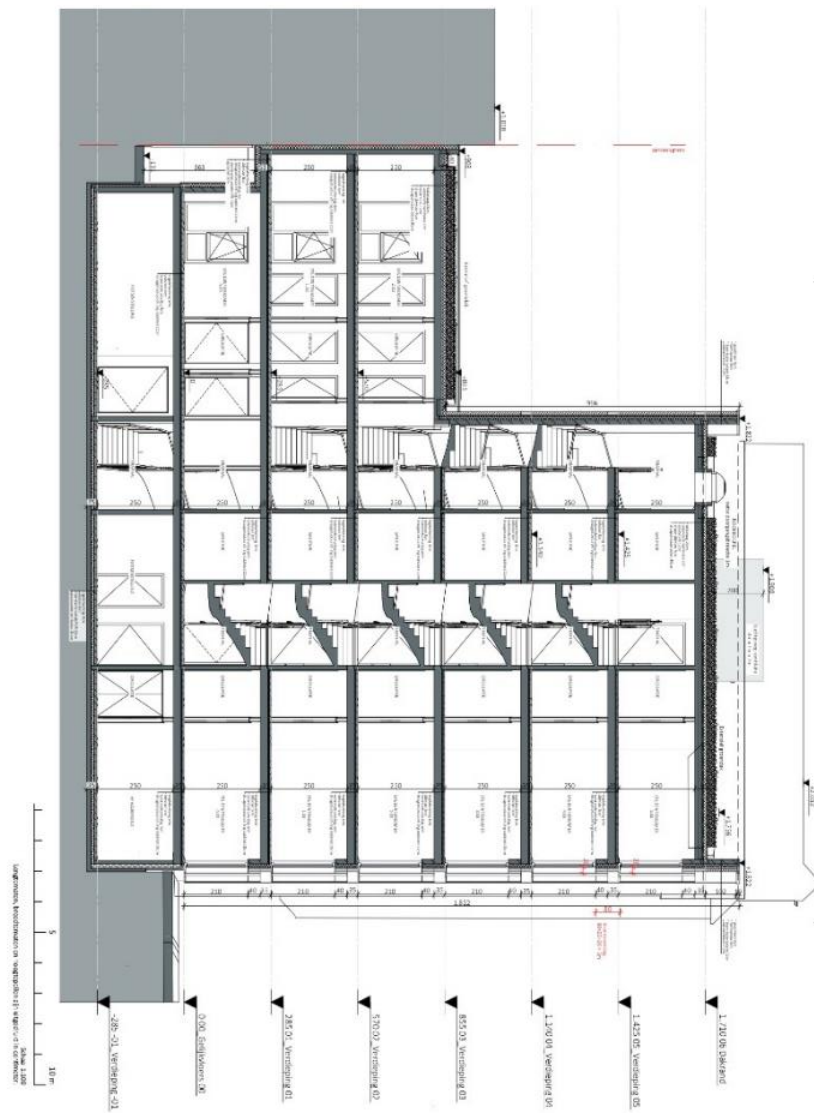
1.2.4 Geplande werken

De geplande werken omvatten de aanleg van een studentencomplex. Voor de start van de aanleg zullen de aanwezig structuren en de verharding verwijderd worden. Na het archeologische onderzoek zullen er funderingen, rioleringen en nutsleidingen worden aangelegd. Hierna worden een ondergrondse fietsenstalling, bergruimtes en technische ruimtes gebouwd. De basis van de nieuwbouw zal zich ca. 3 m onder het huidige maaiveld bevinden. Ten slotte zal een studentencomplex gebouwd worden van 6 verdiepingen hoog.³

³ DE SMAELE & PIETERS, 2021, 8.

Figuur 5. De ontwerpplannen geprojecteerd op het plangebied (bron: DE SMAELE & PIETERS, 2021, 9, figuur 2).

Figuur 6. Een doorsnede van de ontwerpplannen (bron: De SMAELE & PIETERS, 2021, 9, figuur 2).

1.3 OPZET EN ONDERZOEKSOPDRACHT

1.3.1 Opdracht

Het archeologisch vooronderzoek heeft als opdracht het inventariseren, waarderen en veiligstellen van eventueel aanwezig waardevol archeologisch erfgoed binnen de grenzen van het plangebied:

1. *inventariseren*: zijn er archeologische sites te lokaliseren en welke zijn hun karakteristieken (types, datering, begrenzing, bewaringstoestand en relatie met het landschap)?
2. *waarderen*: wat is de kenniswaarde van eventuele aanwezige archeologische sites?
3. *veiligstellen*: hoe moet met eventuele waardevolle archeologische sites worden omgegaan in het kader van de geplande bodemingrepen (*in situ*, *ex situ*)?

1.3.2 Randvoorwaarden

Het archeologisch vooronderzoek beoogt steeds een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed. Vooraleer de opportuniteit van vooronderzoek met ingreep in de bodem af te wegen, is aldus eerst de opportuniteit van de diverse (combinaties van) methoden voor vooronderzoek zonder ingreep in de bodem afgewogen.

De keuze van de (combinaties van) methoden is steeds gebaseerd op volgende vier criteria:

1. *mogelijkheid*: is het mogelijk om de methode toe te passen binnen het plangebied?
2. *nut*: kan een bruikbaar resultaat verwacht worden met de toepassing van de methode?
3. *schadelijkheid*: kan toepassing van de methode het te verwachten bodemarchief overdreven beschadigen?
4. *noodzaak*: rechtvaardigt de kost van de methode het te verwachten resultaat?

Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	Vooronderzoek met ingreep in de bodem
a. bureauonderzoek	
b. landschappelijk bodemonderzoek	
c. geofysisch onderzoek	
d. veldkartering	
e.	verkennend archeologisch booronderzoek
f.	waarderend archeologisch booronderzoek
g.	proefsleuven en proefputten

2 VERSLAG VAN RESULTATEN: PROEFSLEUVEN/PROEFPUTTEN

2.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

2.1.1 Administratieve gegevens

- *Projectcode Agentschap Onroerend Erfgoed: 20211118*
- *Auteur: Bart Bot*
- *Onderzoekskader: uitvoer van het archeologisch vooronderzoek in uitgesteld traject zoals voorgeschreven in het programma van maatregelen van de archeologienota met ID18119.*
- *Erkend archeoloog: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)*
- *Andere betrokken actoren: Inge Zeebroek (Erfgoedconsulent Onroerend Erfgoed)*
- *Wetenschappelijke begeleiding: nvt.*

2.1.2 Onderzoeksopdracht

2.1.2.1 Doelstelling

De doelstelling van het proefsleuvenonderzoek was:

- *Na te gaan of er in de bodem van het projectgebied archeologische relictten aanwezig zijn, met een focus op sporensites.*
- *Vaststellen op welke diepte het archeologisch niveau zich situeert en wat hun bewaringstoestand is.*
- *Nagaan of er sprake is van verstoring, wat de dimensies hiervan zijn en of hierdoor mogelijke sporen of sporenniveaus vernietigd zijn geweest.*
- *De historiek van het projectgebied beter in kaart trachten te brengen aan de hand van het aangetroffen sporenbestand.*
- *Evaluëren of er een archeologische opgraving moet worden uitgevoerd, voorafgaand aan de werken.*
- *Het afbakenen van zones waar wel of geen archeologisch vervolgonderzoek dient plaats te vinden.*

2.1.2.2 Wetenschappelijke vraagstelling

De vraagstellingen zoals omschreven in de voorafgaande archeologienota waren:

- *Zijn er archeologische sporen aanwezig in het bodemarchief? Wat is hun aard? Wat is hun densiteit en verspreiding?*
- *Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen en hoe verhouden ze zich ten opzichte van de vastgestelde bodemopbouw?*
- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
- *Tot welke periode(s) dateert het sporenbestand?*
- *Hoe kaderen de resultaten ten opzichte van de reeds gekende archeologische en historische gegevens uit de omgeving?*
- *Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het omringend landschap?*
- *Werd er een archeologische vindplaats vastgesteld binnen het projectgebied?*
- *Welke zones houden een hoog wetenschappelijk potentieel in en dienen geadviseerd te worden voor een vervolgonderzoek (opgraving)? Zijn er zones die vrijgegeven kunnen worden?*
- *Welk beeld kan gevormd worden in het kader van de ontwikkeling van het Sint-Pietersdorp en de stad Gent?*

- *Welke methodologische lessen kunnen uit het onderzoek worden getroffen en hoe is dit van toepassing op toekomstig onderzoek in Gent?*

2.1.2.3 Randvoorwaarden

Het onderzoek is uitgevoerd door een erkend archeoloog volgens de normen van de Code van Goede Praktijk versie 4.0.

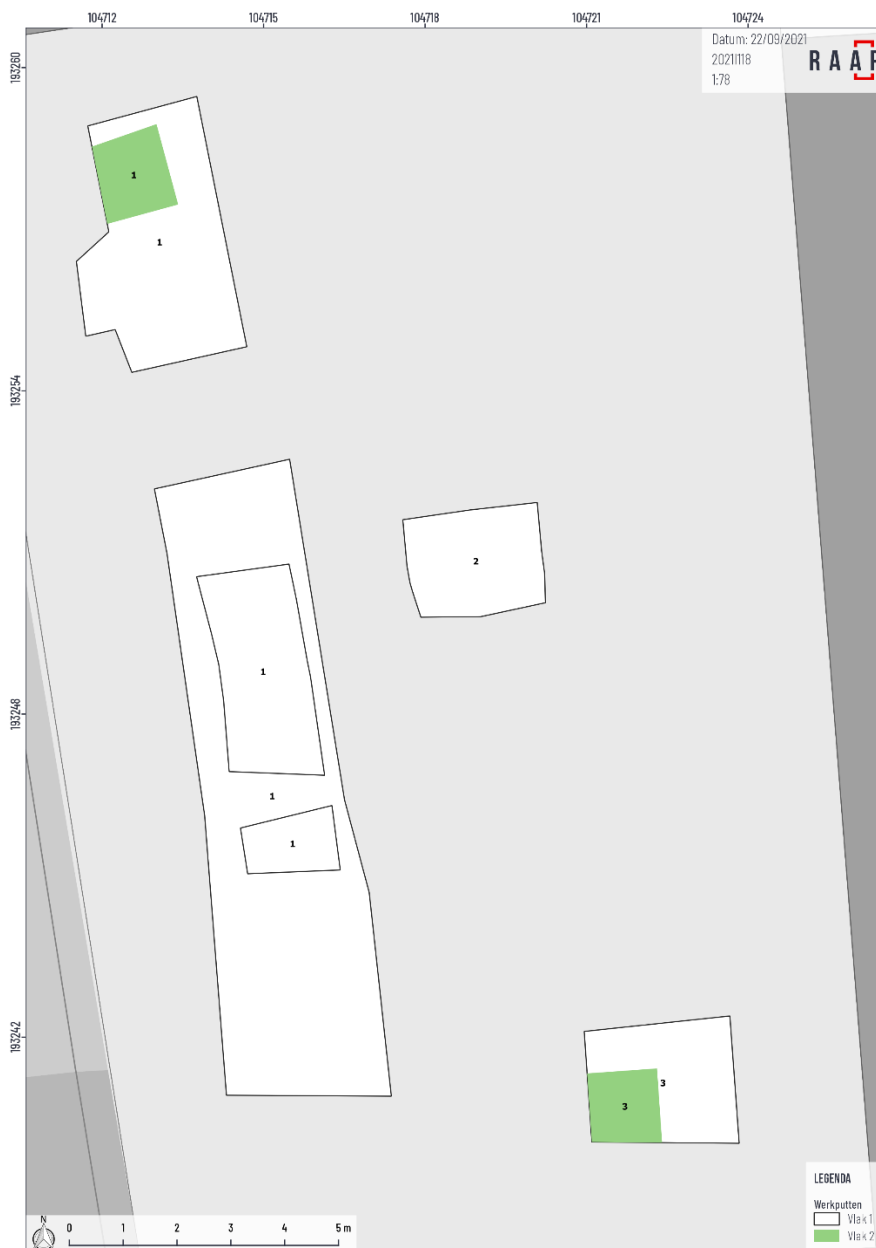
2.1.3 Onderzoeksstrategie en werkwijze

2.1.3.1 Toelichting ligging en oriëntatie van de proefsleuven

In totaal werden er 1 proefsleuf en 2 proefputten aangelegd binnen een gebied van ca. 347m². Op die manier werd ca. 15% van het totale terrein onderzocht. Proefsleuf 1 werd aangelegd volgens de oriëntatie van de helling van de Blandijnberg. Proefput 2 situeerde zich ongeveer centraal binnen het plangebied, proefput 3 in het zuiden aan de Bagattenstraat.

Tabel 1: Overzicht van het onderzochte oppervlak per sleuf/proefput of kijkvenster.

Putnummer	Type	Onderzocht oppervlak (in m ²)
1	Proefsleuf	33m ²
2	Proefput	5m ²
3	Proefput	6m ²
TOTAAL		44m²

Figuur 7: Projectie van de aangelegde proefsleuven/proefputten en kijkvensters op het GRB (bron: AGIV, 2021a).

2.1.3.2 Afwijking van het Programma Van Maatregelen

Tijdens de prospectie met ingreep in de bodem werd het hoog archeologisch potentieel vrijwel onmiddellijk duidelijk. Het pvm voorzag in totaal 2 proefsleuven (met een totale opp. van 20% van het plangebied). Daarvan werd slechts 1 sleuf aangelegd. Om te vermijden dat een groot deel van de nog aanwezige archeologische sporen worden verstoord tijdens het vooronderzoek (weinig ruimtelijke samenhang en inzicht in vergelijking met een vlakdekkende opgraving) werd in samenspraak met Onroerend Erfgoed (telefonisch contact met Inge Zeebroek) beslist om de tweede sleuf te laten vallen en in de plaats twee proefputten aan te leggen. Door de aanwezigheid van een nog werkzame rioleringsleiding werd de eerste sleuf ook met een onderbreking aangelegd.

Figuur 8 Proefsleuven zoals voorzien in het pvm (bureaustudie 2021C290)

2.1.3.3 Keuze voor de selectie van vondsten en stalen

Bij elk proefsleuvenonderzoek worden de vondsten per spoor, per vulling en per materiaalcategorie ingezameld. Ze krijgen een uniek vondstnummer en worden ter hoogte van hun exacte vindplaats ingemeten (XYZ). Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden in totaal 41 vondstnummers uitgedeeld.

In deze fase van vooronderzoek is staalname voor natuurwetenschappelijk onderzoek in functie van paleo-ecologische of ecologisch-archeologische interpretaties niet verplicht. Staalname kan evenwel aangewezen zijn bij complexe ondergronden waarvoor geen of weinig bruikbare informatie over de ontstaansgeschiedenis gekend en ontsloten is, onder andere in dynamische, fluviale of mariene afzettingen. Tevens kan staalname aangewezen zijn bij situaties die betekenisvol afwijken van het verwachte. Tijdens het vooronderzoek werden 4 natuurwetenschappelijke stalen genomen. Het betreft enerzijds stalen op vloerniveaus/leefniveaus ten behoeve van micromorfologisch onderzoek. De desbetreffende lagen bevonden zich ter hoogte van profiel 104. 10 liter van de vulling van de stratigrafisch oudste kuil (S32) op profiel 102 werd ingezameld. Dit laatste monster werd als vondstnummer 34 geregistreerd en werd uitgezeefd ter controle op vondstmateriaal.

2.1.3.4 Organisatie van het vooronderzoek

Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd op 15 september en 16 september 2021. De weersomstandigheden waren zomers: warm, zonnig met enkele wolken.

Het team bestond uit:

- *Erkend archeoloog/veldwerkleider: Jelle De Mulder*
- *Assistent-archeoloog: Bart Bot*
- *Assistent-archeoloog/metaaldetectie: Gill Thomas*
- *Aardkundige: /*

2.1.3.5 Gebruikte materialen en technische specificaties

De sleuven werden aangelegd met behulp van een kraan op rupsbanden van 12 ton en met een gladde graafbak van 1,8 m breed. De foto's van de aangelegde werkputten en het sporenbestand werden genomen met een Motorola G8/G6 en de door RAAP ontworpen software Phidili. Alle landmeetkundige opmetingen werden uitgevoerd door middel van een RTS toestel (model Sokkia IX serie). De meettoepassingen werden uitgevoerd via het softwareprogramma Magnetfield. Alle sporen, vondsten en monsters werden geregistreerd in een elektronische databank (Odile), ontworpen door RAAP.

2.1.3.6 Wetenschappelijke advisering / raadpleging specialisten

Voor de determinatie van het aangetroffen aardewerk werd intern advies ingewonnen van Jelle De Mulder (middeleeuws aardewerkdeskundige).

Tijdens het veldwerk werd de site bezocht door Geert Vermeiren (Stadsdienst Archeologie Gent) en Inge Zeebroek (Erfgoedconsulent Onroerend Erfgoed).

2.2 ASSESSMENTRAPPORT

2.2.1 Aardkundige opbouw

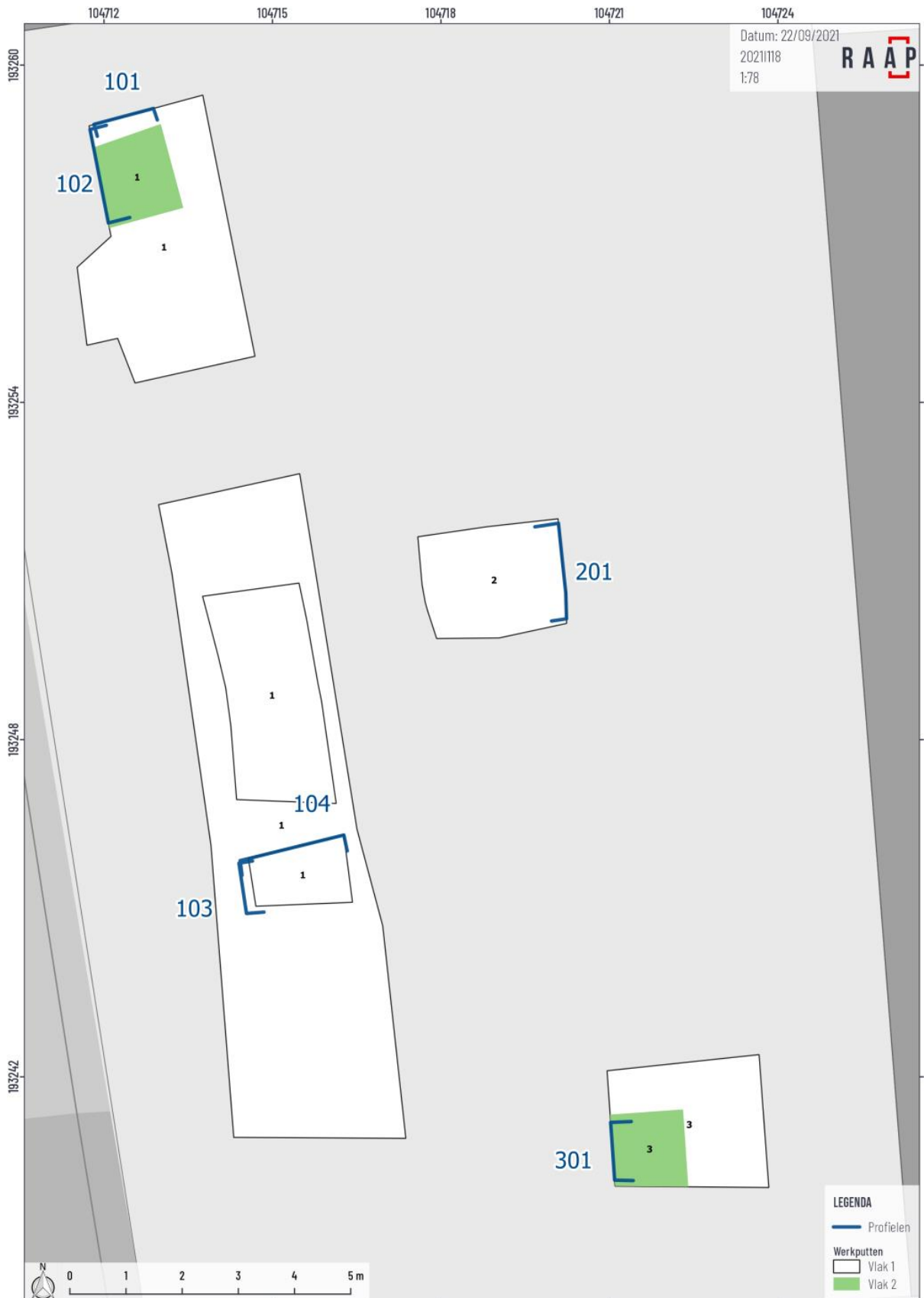
Er werden in totaal 6 profielen/profielputten aangelegd. Daarmee werd voldoende inzicht verworven in de opbouw (verticale stratigrafie) van het bodemarchief. Onderstaande figuur geeft een overzicht van de aangelegde profielen binnen de verschillende werkputten.

Geomorfologisch ligt het plangebied binnen de zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei en het Scheldebekken. Het plangebied ligt op de noordelijke helling van de Blandijnberg, een langwerpige getuigenheuvel, aan de west- en oostzijde ingesloten door de meanders van de Leie en de Schelde. De top van de Blandijnberg bestaat uit klei van Asse, terwijl de flanken uit zandsteenbanken uit het Lediaan (Balegemse steen) zijn opgebouwd.

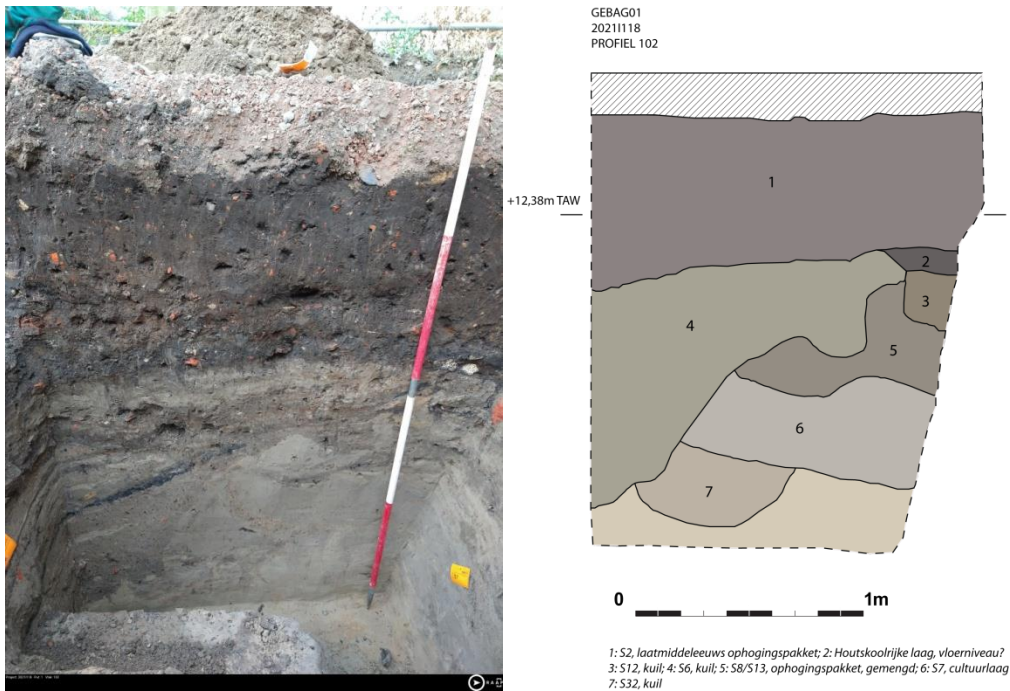
Om de bodemopbouw binnen het plangebied te illustreren wordt er gebruik gemaakt van profielen 102 en 301, deze kunnen als referentieprofielen beschouwd worden. Beide profielen zullen hieronder afzonderlijk worden besproken.

- Profiel 102

Dit profiel, met een noord-zuid oriëntatie, werd aangelegd in de noordwestelijke hoek (zijde Rozendaalken) van sleuf 1 tot op een diepte van -2,10m onder het bestaande loopoppervlak of een TAW van +10,88m. Op een diepte van -1,80m onder het huidige oppervlak of een TAW van +11,18m werd de onaangeroerde, niet-antropogene bodem aangetroffen bestaande uit gelig/grijs fijn zand. Binnen deze laag werden verschillende sporen van bioturbatie (wortelgangen, mollengangen) waargenomen waarbij delen van het bovenliggende pakket (hier laag 6, = S7) werden meegenomen. Op het profiel was duidelijk de helling van de Blandijnberg zichtbaar (ongeveer 20cm verschil over een lengte van 1m). Aan de noordzijde van het profiel was een kuil ingegraven in de zandige moederbodem (laag 7, = S32). De moederbodem en de kuil S32 waren afgedekt door een lichtgrijze laag met een dikte van circa 40cm. Het pakket volgt duidelijk de helling van de Blandijnberg, de top van deze laag werd geattesteerd op een TAW van +11,68. Binnen dit grijs pakket werden verschillende wortelgangen waargenomen en kan voorlopig geïdentificeerd worden als een oud maaiveld (weide, akkerland). De overgang met het bovenliggende pakket laag 5 (S8=S13) was vrij scherp en volgde min of meer de helling. Dit pakket was sterk gemengd, enerzijds bestond het uit een bruingrijs zand waarbinnen wat bruine, licht humeuze lensjes zichtbaar waren, anderzijds konden vlekken donkergrijs tot bruingrijs gemengd zand met houtskoolbrokjes en weinig baksteenbrokjes worden waargenomen. Het pakket lijkt sterk gewoeld en kan eventueel ook geïnterpreteerd worden als kuil die door het weinige ruimtelijke inzicht niet als dusdanig kan herkend worden. Binnen dit pakket werden verschillende artefacten aangetroffen (VNRS. 6, 7, 10, 12, 13, 14, 23, 24, 41) die een datering opleveren in de 13de en 14de eeuw. Enkele handgevormde scherven kunnen eerder in de metaaltijden/romeinse periode geplaatst worden (VNR.7) en zijn waarschijnlijk residueel. Aan de noordzijde werd een scherp afgelijnde kuil (laag 4, =S6) waargenomen met een sterk heterogene vulling, soms gelaagde vulling. De top van deze kuil werd waargenomen op een TAW van +12,16m TAW. Op basis van het aardewerk (VNRS. 4, 5, 8) kan de kuil in de late middeleeuwen gedateerd worden (1300-1400). Ook in deze kuil werden een residueel fragment fijn reducerend handgevormd aardewerk aangetroffen dat vermoedelijk in de metaaltijden of Romeinse periode geplaatst kan worden. Net ten noorden van S6 werd op quasi hetzelfde archeologische niveau een tweede kuil waargenomen op het profiel (laag 3, =S12). De kuil was minder diep ingegraven (ongeveer 20cm). De grens met het bovenliggende pakket was vrij scherp en recht. Vermoedelijk werd het terrein opgehoogd en genivelleerd om het bouwrijp te maken? Dit gebeurde middels laag 1 (=S2). Het betreft een vrij dik donkergrijs pakket zand waarbinnen vrij veel inclusies baksteen en kalkmortelresten zaten. Het ophogingspakket had een maximale waargenomen dikte van 76cm en kan op basis van het verzamelde aardewerk (VNR. 2) in de late middeleeuwen/overgang Nieuwe Tijden worden gedateerd. Het bovenste pakket betreft een recent opgebracht 20cm dikke laag steenslag.

Figuur 9 Overzicht van de aangelegde profielen tijdens het vooronderzoek. (bron: geopunt, Raap België)

Figuur 10 Foto profiel 102 en gedigitaliseerde tekening.

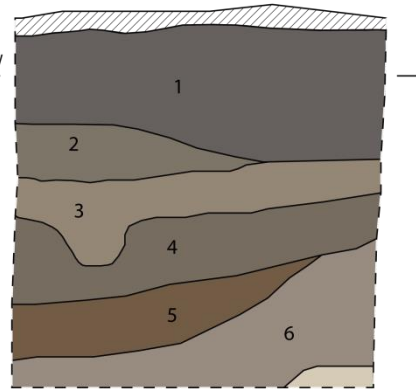
- Profiel 301

Dit noord-zuid georiënteerd profiel lag aan de zuidzijde (zijde Bagattenstraat) van het plangebied en werd uitgegraven tot op een diepte van -1,28m (+12,12m TAW) onder het bestaande oppervlak. De onaangeroerde bodem werd hier waargenomen op een diepte van -1,2m onder het oppervlak (+12,20m TAW). Het betrof ook hier een gelig zand met sporen van bioturbatie. Op het onderste niveau tekende zich duidelijk een vrij scherp afgetekende kuil af (laag 6, =S64). Mogelijks behoren lagen 3, 4, 5 & 6 tot één en dezelfde kuil. De opvulling was stratigrafisch als volgt opgebouwd: laag 6, een lichtgrijs zand met weinig inclusies houtskool, laag 5 (=S70) met een bruinige kleur en wat aardewerk, een donkergrijze laag 4 (=S69) en als laatste laag 3 (=S68), sterk gelijkend op laag 6. Op basis van het aardewerk kan een datering in de late middeleeuwen worden gegeven aan laag 6 (VNR. 37). Vermoedelijk kan de datering scherper gesteld worden richting de 13de eeuw op basis van het aardewerk dat werd aangetroffen in laag 4 / S69 (VNR. 36). Bovenop de kuil lagen twee ophogingspakketten, lagen 2 (S67) en 1 (S66). De grens was vrij scherp, duidelijk en min of meer horizontaal. Het verschil tussen de lagen 1 en 2 is enkel op basis van de kleur opgesteld. Voorts waren de twee lagen heel puinig met brokken baksteen en kalkmortelresten. Samen hadden de twee pakketten een dikte van 50cm. Aan de noordzijde van het profiel werd een kelder waargenomen, op het profiel kon geen aanlegseuf opgemerkt worden. De kelder werd vermoedelijk van binnen uit opgemetst (de noordzijde was alvast slordig opgemetst en niet afgewerkt). Het bovenste pakket van het profiel was opnieuw een pakket steenslag.

+13,20m TAW

GEBAG01
20211118
PROFIEL 301

0 1m

1: S66, ophoging; 2: S67, sterk gemengd; 3: S68, grijs zand, bioturbatie;
4: S69, grijzig zand, veel houtskool; 5: S70, bruinig zand, weinig houtskool;
6: S64, kuil, grijs zand

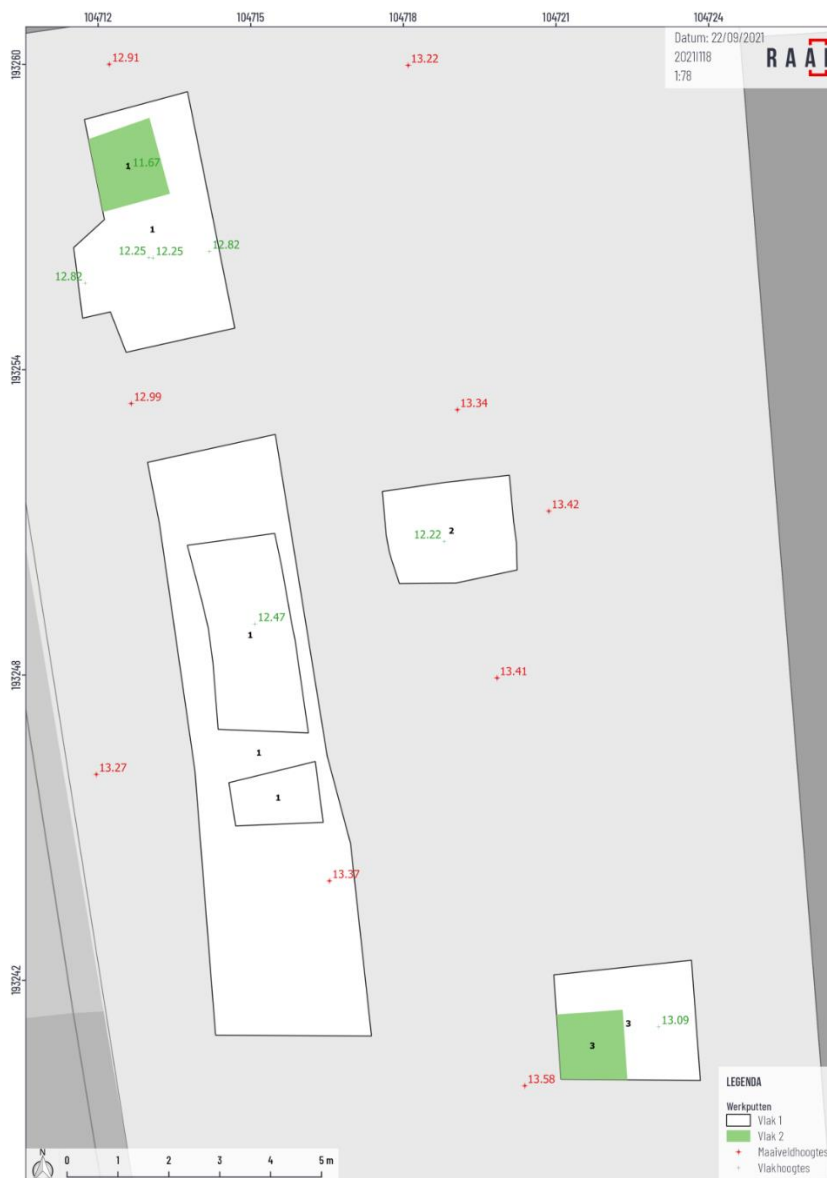
Figuur 11 Profiel 301, gedigitaliseerde tekening.

2.2.2 Assessment van sporen en structuren

Tijdens het proefsleuven/proefputtenonderzoek werden **70 antropogene sporen geregistreerd**. Voor een overzichtskaart van alle sporen wordt verwezen naar de sporenlijst (bijlage 9) en het sporenplan (zie onder). Onderstaande tabel geeft een overzicht van de aard en nummering van de sporen. De belangrijkste sporen worden per proefput besproken.

Tabel 2: Archeologisch relevante sporen en structuren

Aard spoor	Aantal	Spoornummers
Muurstructuur (M)	9	3, 4, 14, 15, 23, 25, 26, 57, 65
Kuil (KL)	29	1, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 21, 27, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 45, 56, 58, 62, 64, 68, 69, 70
Ophogingslaag	24	2, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 24, 28, 35, 41, 44, 46, 47, 49, 50, 52, 55, 59, 60, 61, 63, 66, 67
Cultuurlaag	2	7
Leefniveau/vloerniveau	6	29, 30, 48, 51, 53, 54

Figuur 12 Overzicht van de aangelegde putten met de vlak- en maaiveldhoogtes.

2.2.2.1 Werkput 1/proefsleuf 1

Het eerste archeologische niveau situeerde zich op een TAW van +12,80m/+12,60m, 20cm-40cm onder de huidige steenslag. Profielputten werd aangelegd aan de noordelijke zijde (profielen 101 en 102) en net ten noorden van S26 (profielen 103 en 104).

Muurstructuren

De categorie muurstructuren kan verder nog onderverdeeld worden in funderingen, kelderruimte/beerput en goot/riool.

- **Fundering**

S3 bevond zich aan de oostelijke zijde van de werkput en werd reeds op een hoog niveau waargenomen. De fundering was opgebouwd uit paarsrode bakstenen, 6 bakstenen hoog bewaard en met volgende formaten: 22cm x 10cm x 5cm & 20,5cm x 10cm x 5cm). De aangewende mortel heeft een groengrijze kleur, vrij zandig en bevat kleine brokjes kalk. Aan de westelijke zijde van de sleuf, op dezelfde hoogte als S3, werd S4 blootgelegd. Bij deze muurfundering werd een gelijkaardige mortelspecie gebruikt als S3. De bakstenen hadden een paarsrode tot oranje-rode kleur en een afmeting van 20,5cm x 10cm x 5cm. De twee funderingen hebben een vertrapping op een zelfde niveau. S3 heeft een aanzet richting S4 waardoor het lijkt dat deze in verbinding stonden met elkaar, ook bij S4 werd dergelijke (uitgebroken) aanzet waargenomen. Het is niet helemaal duidelijk welke interpretatie moet worden gegeven aan deze funderingen maar deze twee funderingen moeten vermoedelijk op een gegeven moment één structuur gevormd hebben.

Net ten westen van S4 bevond zich een bakstenen muurfundering (S14) met een noord-zuid oriëntatie. De rode bakstenen (25cm x 12,5cm x 6cm) waren gemetst met een bruingele, zandige mortel. De fundering had aan het oppervlak een breedte van circa 32cm en kan gezien het mortelgebruik en de baksteenformaten al voorzichtig als ouder beschouwd worden dan S4. Vermoedelijk is S4 achteraf tegen S14 gebouwd (als binnenmuur? met vloerniveau?, cfr. vertrapping).

S25 situeerde zich op het zuidelijke deel van de sleuf, aan de westelijke zijde. De noord-zuid georiënteerde fundering was opgebouwd uit paarse bakstenen (21cm x 9,5cm x 5cm) en gemetst met groengrijze, zandige mortel. De fundering was minimaal 8 bakstenen hoog bewaard.

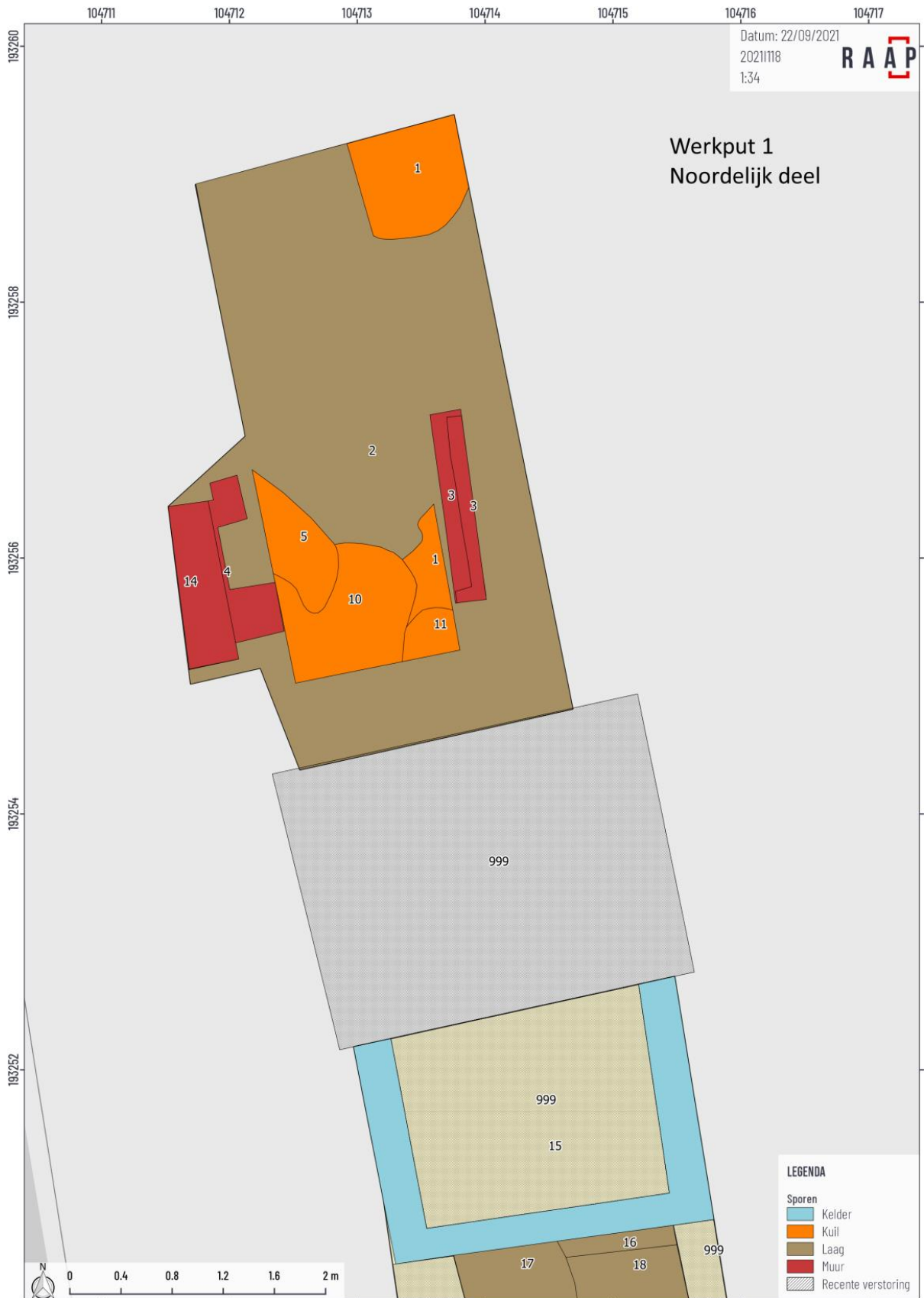
S57 situeert zich ter hoogte van profiel 104. De fundering (bovenzijde op +12,50m TAW) was opgebouwd uit rode bakstenen. Er kon vooralsnog geen baksteengrootte worden opgemeten, de gebruikte mortel was zandig en groengrijs van kleur.

- **Kelderruimte/beerput**

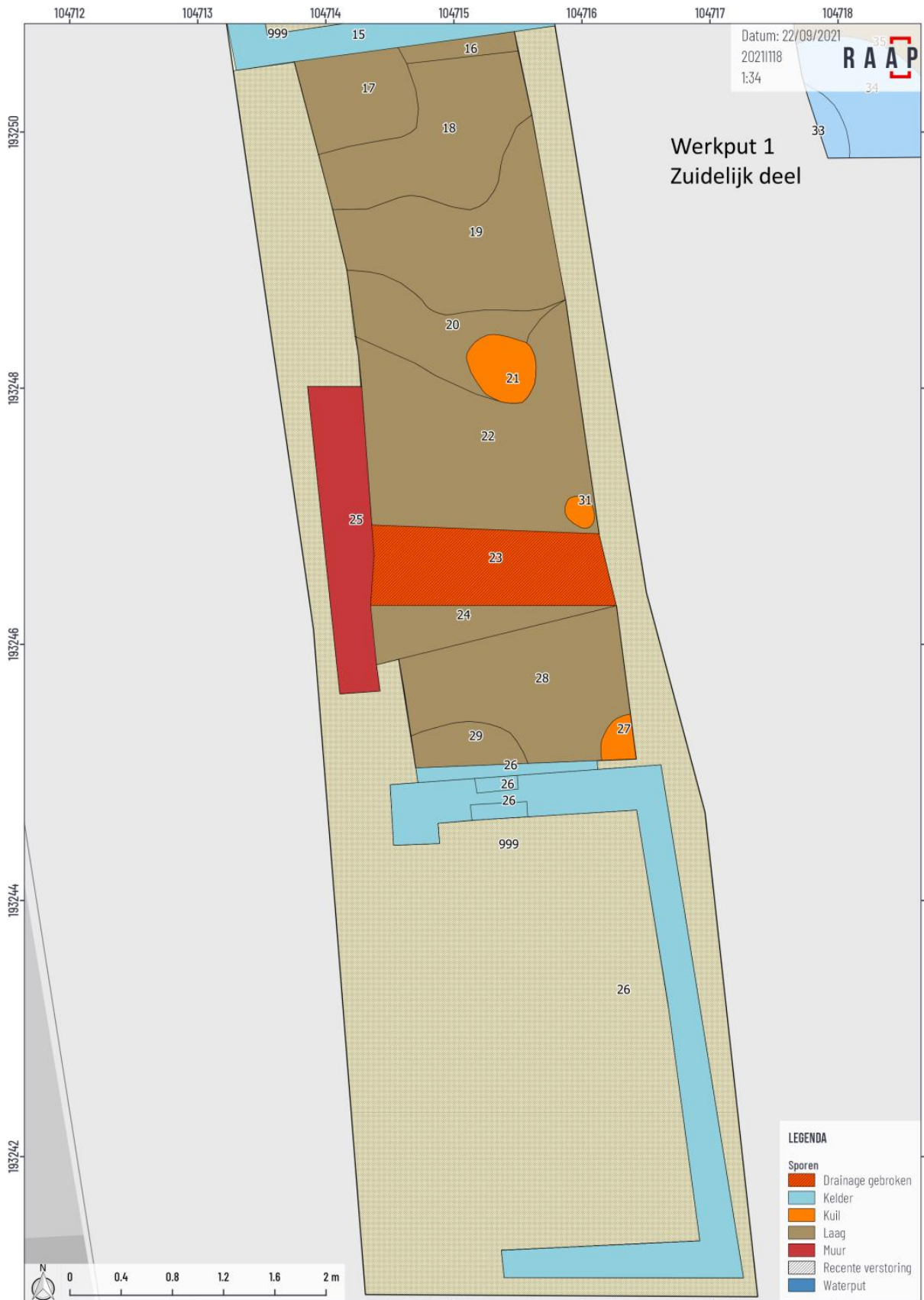
Centraal binnen de sleuf werd een kelderruimte/beerput? opgetekend (S15). Een deel van de aanzet van de overwelling werd nog opgemerkt aan de westelijke zijde. Het spoor was gebouwd met rode bakstenen (20cm x 10cm x 5cm) en een bruingele zandige mortel. De binnenzijde van de ruimte was gecementeerd, de ruimte zelf was opgevuld met vrij recent puinig materiaal en afval (plastic, asbesthoudende platen, ...). De onderzijde van de ruimte werd niet bereikt. Aan het uiterste zuidelijk uiteinde van de sleuf werd een tweede kelderruimte aangetroffen (S26), opgebouwd uit rode en paarse bakstenen (20cm x 10,5cm x 5cm & 20cm x 9,5cm x 5cm). De bovenzijde was gemetst met een vrij harde cement (recentere reparatie?), aan de onderzijde werd een zandige bruingeel mortel waargenomen. De binnenzijde van de ruimte was bezet met cement, de opvulling was sterk puinig en recent van aard.

- **Goot/riool**

S23 betrof een oost-west georiënteerde bakstenen holle structuur die geïnterpreteerd kan worden als een rioolafvoer (ingemeten als gebroken drainage). Het spoor was ingebouwd/ingemetseld in de muurfundering S25 en opgebouwd met dezelfde bakstenen als deze fundering. Binnen de riool werd een zandige vulling aangetroffen.

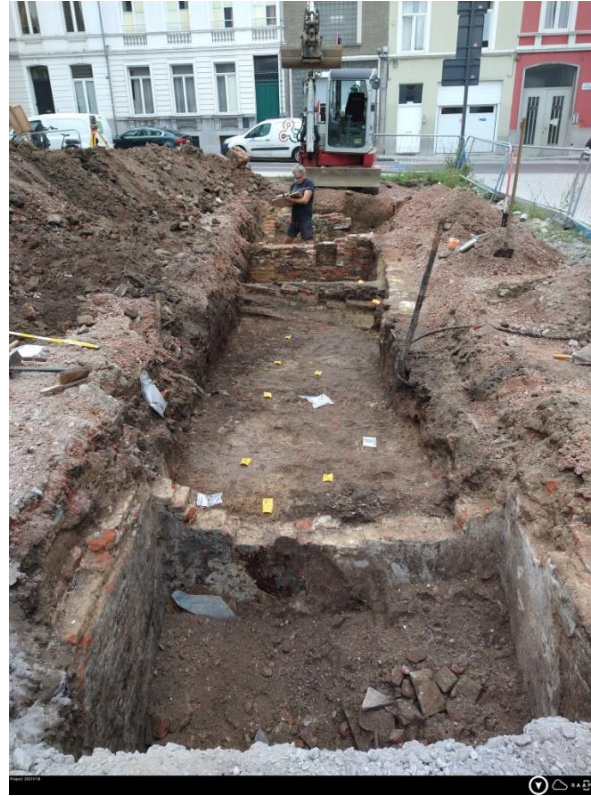
Figuur 13: Detail sporenplan van het noordelijk deel van werkput 1 gerefereerd op de GRB (bron: AGIV, 2021a).

Figuur 14 Detail sporen van het noordelijk deel van werkput 1 gerefereerd op de GRB (bron: AGIV, 2021a).

Figuur 15 Overzichtsfoto van het noordelijke deel van werkput 1.

Figuur 16 Overzichtsfoto van het zuidelijke deel van werkput 1.

Figuur 17 Zicht op het centrale deel van sleuf 1 met profielen 103 en 104. Op de achtergrond muurfundering S25 en riool S23.

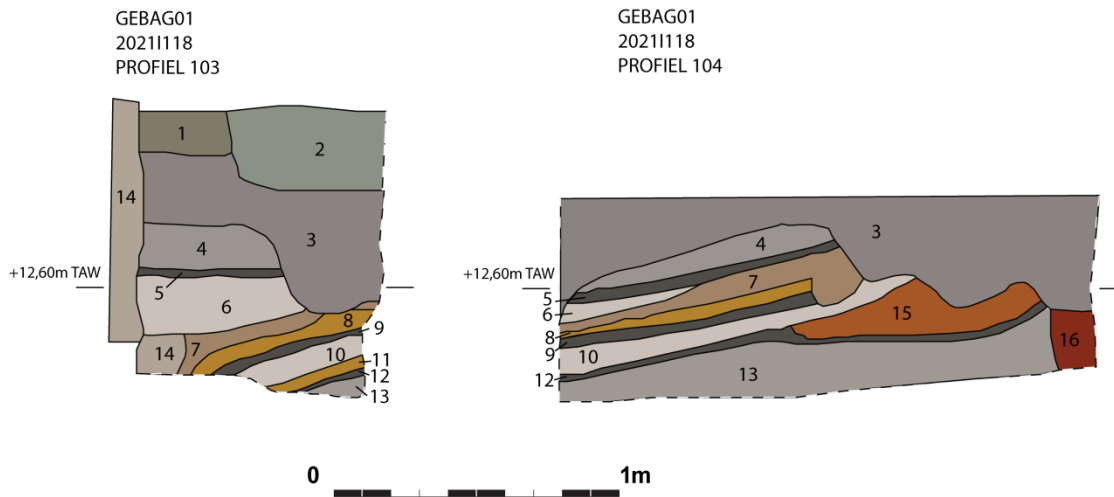
Ophogingspakketten, leef- en vloerniveau 's

Enkele spoornummers kunnen als ophoging van het terrein geïnterpreteerd worden. (S55 en S58 op profiel 103 kunnen als recenter ophogingspakketten beschouwd worden). Op het noordelijke deel van de sleuf betreft dit S2, een donkergrijs pakket dat op profielen 101 en 102 vrij goed kon worden waargenomen. Het pakket heeft een minimale en maximale dikte van respectievelijk 60cm en 84cm en kon praktisch gevolgd worden tot tegen muurstructuur S15. Ten zuiden van deze structuur, op hetzelfde niveau, gaat het om ophogingslagen S16, S17, S18, S19, S20, S22 en S46 (zie profiel 103 en 104). Aan de noordzijde bevond de top van het ophogingspakket op +12,78m TAW (profiel 101). Op profiel 103 was dit op een TAW van +13m. Al deze ophogingspakketten kun ruwweg in de late middeleeuwen gedateerd worden.

Net ten noorden van kelderruimte S26 werd een sterk gelaagde bodem waargenomen. De gelaagdheid startte op profiel 103 op een TAW van +12,60m, op profiel 104 was dit +12,74m. Het betrof een donker, houtskoolrijk dun bandje (laag 5, =S48). Op profiel 103 lag dit bandje tussen een bovenliggend sterk heterogeen pakket (S47) en een onderliggend homogener maar nog steeds gevlekte pakket (S49). Onder S49 werd een opeenvolging van dunne lagen bruinig zand (S50), oranje-rode (verbrande) leem (S29) en opnieuw een donker, houtskoolrijk bandje (S51) opgetekend. Onder S51 werd een homogener grijskleurige laag aangetroffen met nadien opnieuw een opeenvolging van een oranje-rode laagje (S71) en een dun donkergrijs, houtskoolrijk laagje. Het onderste niveau was opnieuw een grijs pakket, vrij homogeen qua samenstelling (S28). Op dit niveau werd nog een scherp steengoed (VNR. 21) verzameld die in de periode 1350-1550 gedateerd kan worden. De net besproken dunne laagjes duiken naar het westen en naar het zuiden. Dit is vreemd en zet de interpretatie van leeflagen/vloerniveau's onder druk. Misschien hebben we hier te maken met een opgevulde kuil? Op profiel 104 was nog een dikkere laag verbrande leem zichtbaar (S53). Misschien kunnen deze lagen ook gezien worden als restanten van ambachtelijke activiteiten? Ten behoeve van micromorfologisch onderzoek werden enkele stalen genomen ter hoogte van profiel 104 (zie 2.2.4.)

Figuur 18 Detailfoto van profielen 103 en 104.

1: S55, heterogeen, BS-brokken; 2: S58, groengrijs zand; 3: S46, ophoging, veel baksteen; 4: S47, gevlekt, BS, verbrande leem, HK; 5: S48, houtskoolrijk
6: S49, gevlekt zand; 7: S50, bruin zand, BS-spikkels; 8: S29, oranje zand/leem; 9: S51, houtskoolrijk bandje; 10: S52, grijs zand, sterk gelijkend op laag 6;
11: oranje zand/leem; 12: S54, houtskoolrijk laagje; 13: S28, vrij homogeen, enkele BS-brokken; 14: S56, aanlegkuil kelder; 15: S53, verbrande leem;
16: S57, fundering, baksteen, zandige mortel

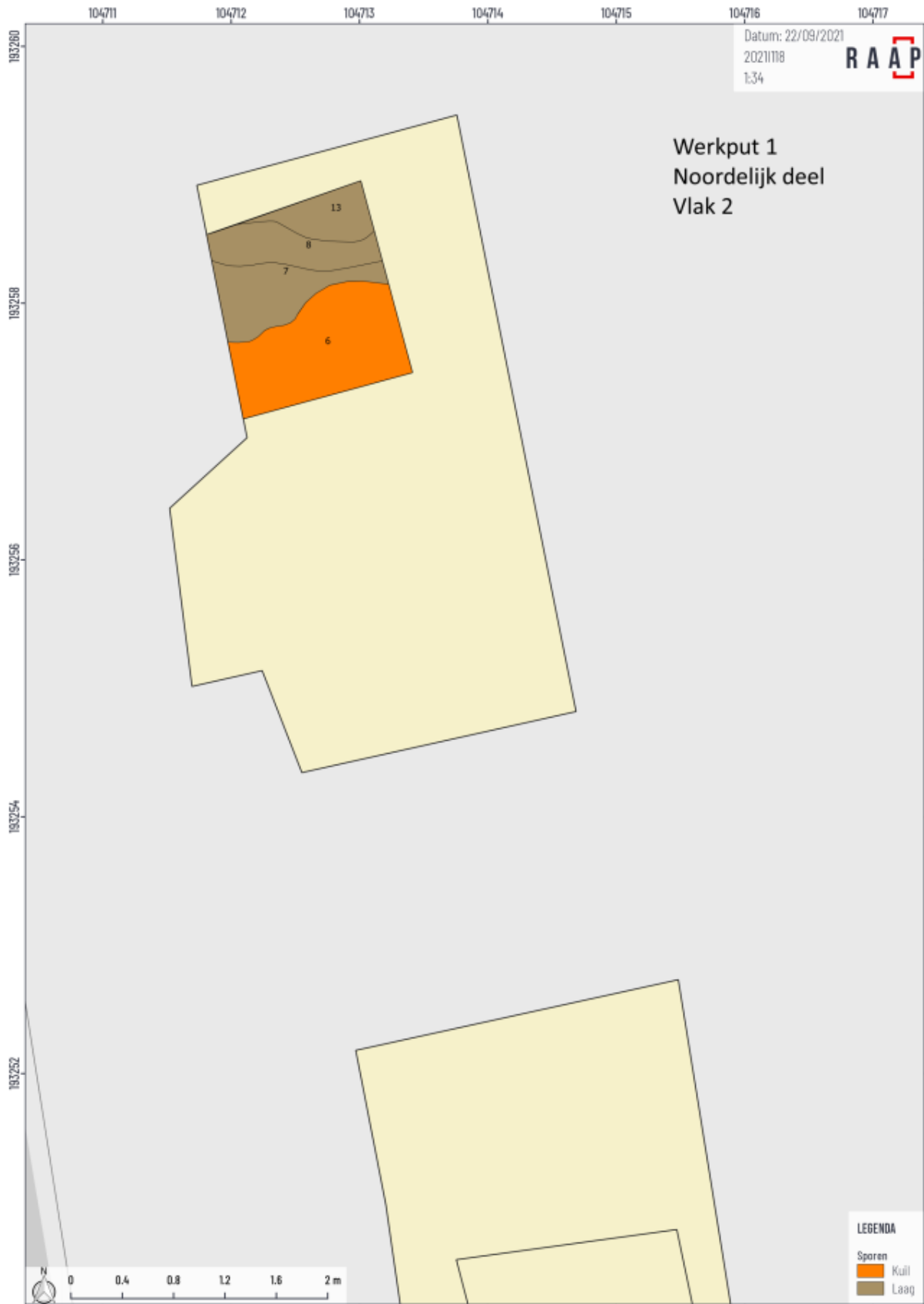
Figuur 19 Gedigitaliseerde tekening profielen 103 en 104.

Kuilen

Als eerste zullen de kuilen besproken worden die in het vlak werden aangetroffen, nadien worden deze aangehaald die op de profielen werden opgetekend.

S1 situeert zich in de noordoostelijke hoek van de sleuf. Het betrof een kuil met een puinige vulling en vrij veel aardewerk (VNR. 3) dat in de nieuwe tijden (17de – 18de eeuw) kan worden gedateerd. Een groep kuilen bevond zich net ten noorden van kelder S15, het ging om S5, S10 en S11. Deze kuilen hadden gemeenschappelijk dat ze vlekken versmeten moederbodem bezaten en wat baksteenbrokjes. Ten zuiden van de kelderruimte werden nog 3 andere quasi cirkelvormige kuilen herkend, S21, S27 en S31. Binnen S21 werden vlekken versmeten moederbodem herkend. S27 lag in de zuidoostelijke hoek tegen S26. Uit de vulling van de kuil werd aardewerk verzameld (VNR. 20) die in de periode 1200-1400 kan worden gedateerd. S31 betrof een kuil waarbinnen vrij veel houtskool werd herkend.

Op profielen 101 en 102 werd een blik geworpen op de doorsnede van kuilen S6, S12, S8/S13 en S32. Op het onderste niveau (profiel 102) werd een sterk gevlekte kuil aangetroffen. De kuil was ingegraven in de zandige moederbodem en had op het profiel een maximaal bewaarde diepte van 40cm. Zoals reeds besproken moeten we S8/S13 vermoedelijk eerder als een grote kuil beschouwen, hoewel een ophogingspakket misschien niet helemaal uit te sluiten is. Uit de vulling werden vrij veel artefacten verzameld (VNRS. 6, 7, 10, 12, 14, 23, 24, 41) met een oudste datering tussen de 13de en 14de eeuw. Vondst 12 binnen de opvulling van S8/S13 betreft een fragment dat mogelijks als mal in functie van metaalbewerking kan geïnterpreteerd worden (Figuur 37). Het Romeinse handgevormde aardewerk kan waarschijnlijk als residueel beschouwd worden. S6 op profiel 102 is een kuil met steile wanden. De vulling was bovenaan vrij gelaagd, houtskoolrijke bandjes werden opgevolgd door bandjes versmeten moederbodem. Daartussen zat een grijs opvullingspakket met spikkels en brokjes houtskool en baksteen. Uit de vulling werden vrij veel artefacten verzameld (VNRS. 4, 5, 8, 9). Het aardewerk plaatst de opvulling van de kuil in de 14de eeuw. Op één van de wandfragmenten lokaal grijs aardewerk is een metaalachtig residu zichtbaar. S3 was een 20cm diep bewaarde kuil met licht olopende wanden.

Figuur 20 Grondplan werkput 1, vlak 2.

Figuur 21 Vlak 2 in het noordelijke deel van de werkput.

Cultuurlaag

Op het noordelijke deel van de sleuf werd een grijze, goed doorwortelde laag gevonden. De laag (S7) was vrij diffuus en bevond zich net boven de moederbodem. Uit de laag werd voorlopig geen diagnostisch materiaal verzameld.

2.2.2.2 Werkput 2

Het archeologisch niveau werd aangelegd op een diepte van -1,2m onder het bestaande niveau of een TAW van +12,22m. Binnen deze werkput werden geen muurstructuren vastgesteld.

Kuilen

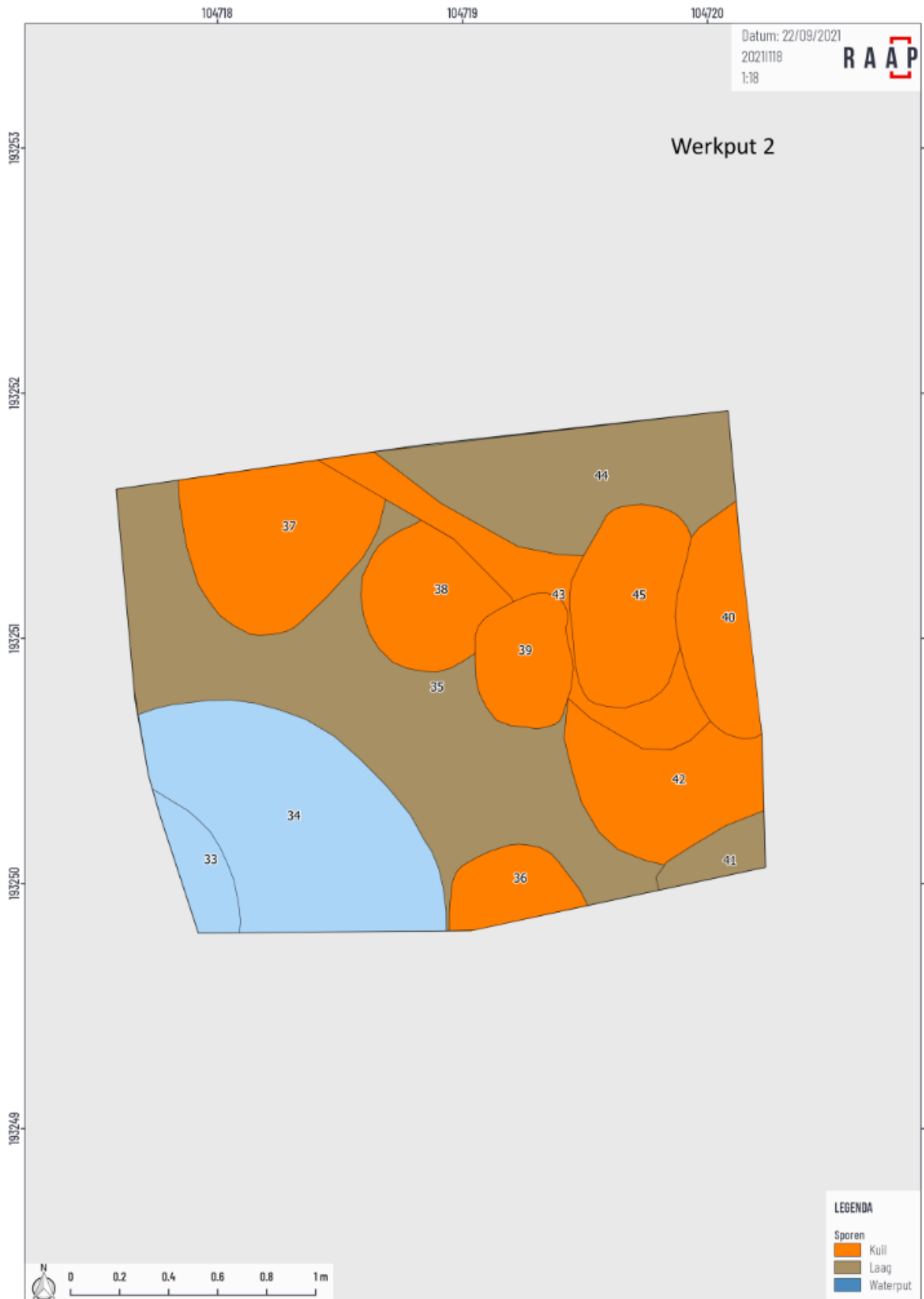
In de aanwezige ophogingspakketten werden enkele kuilen uitgegraven. De kuilen tekenden zich duidelijk af, het ging om spoornrs. 33, 34, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 45.

In de zuidwestelijke hoek tekenden zich twee aflijningen af in het bruinige ophogingspakket S35, S33 en S34. S34 tekende zich af als een maanvormig spoor in het vlak (vermoedelijk cirkelvormig in zijn volledigheid). Het spoor had een lichtgrijze kleur met donkergrijze vlekjes (licht gemengde versmeten moederbodem?). De 'kern', S33 had een donkerder kleur en bevatte enkele inclusies baksteen. Door de cirkelvormige aflijning is er een vermoeden dat we hier te maken hebben met een waterput (insteek + kern waterput). Aan de oostelijke zijde van de put werden verschillende houtskoolrijke en puinrijke kuilen aangetroffen, S39, S40, S42 en S45. Op het profiel 201 is duidelijk de houtskoolrijke laag met baksteenbrokjes en verbrande leem op te merken (laag 5 = S40). Het

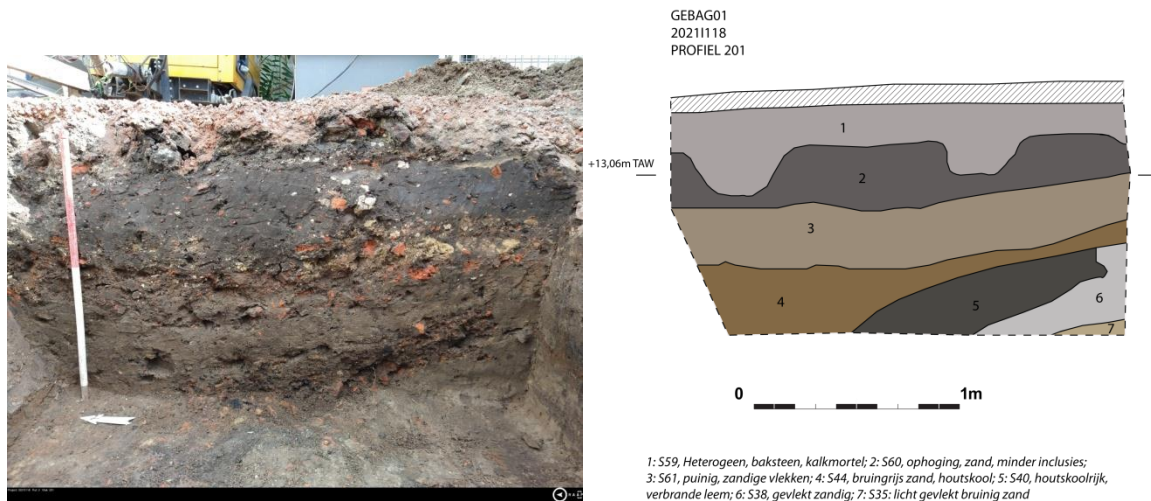
aardewerk uit dit spoor levert een datering op tussen 1300 en 1450. Als laatste kunnen enkele kleinere min of meer cirkelvormige kuiltjes vermeld worden: S36 (halfcirkelvormig), S37 en S38.

Figuur 22 Foto van werkput 2 in vlak.

Figuur 23 Grondplan proefput 2.

Figuur 24 Foto profiel 201 en gedigitaliseerde tekening profiel 201.

Ophogingslagen en leeflaag?

De lagen S59, S60, S61, S44 en S35 op profiel 201 kunnen als ophogingspakketten geïnterpreteerd worden. De bruinige kleur van S35 in het vlak kan verraderlijk als moederbodem geïnterpreteerd worden. Na een kleine sondering bleek het om een gevlekt ophogingspakket te gaan waarbinnen enkele kuilen werden ingegraven. S43 betrof een donkerbruin/zwart bandje en kan vermoedelijk als leeflaag of anderzijds als opvulling van een omvangrijke kuil (samen met S40?) geïnterpreteerd worden.

2.2.2.3 Werkput 3

Deze werkput werd aangelegd om de archeologische resten te evalueren aan de Bagattenstraat. Het eerste archeologische niveau bevond zich op een TAW van +13,09m TAW, ongeveer 50cm onder het huidige loopvlak. Binnen deze werkput tekenden zich muurstructuren, kuilen en ophogingslagen af.

Muurstructuren

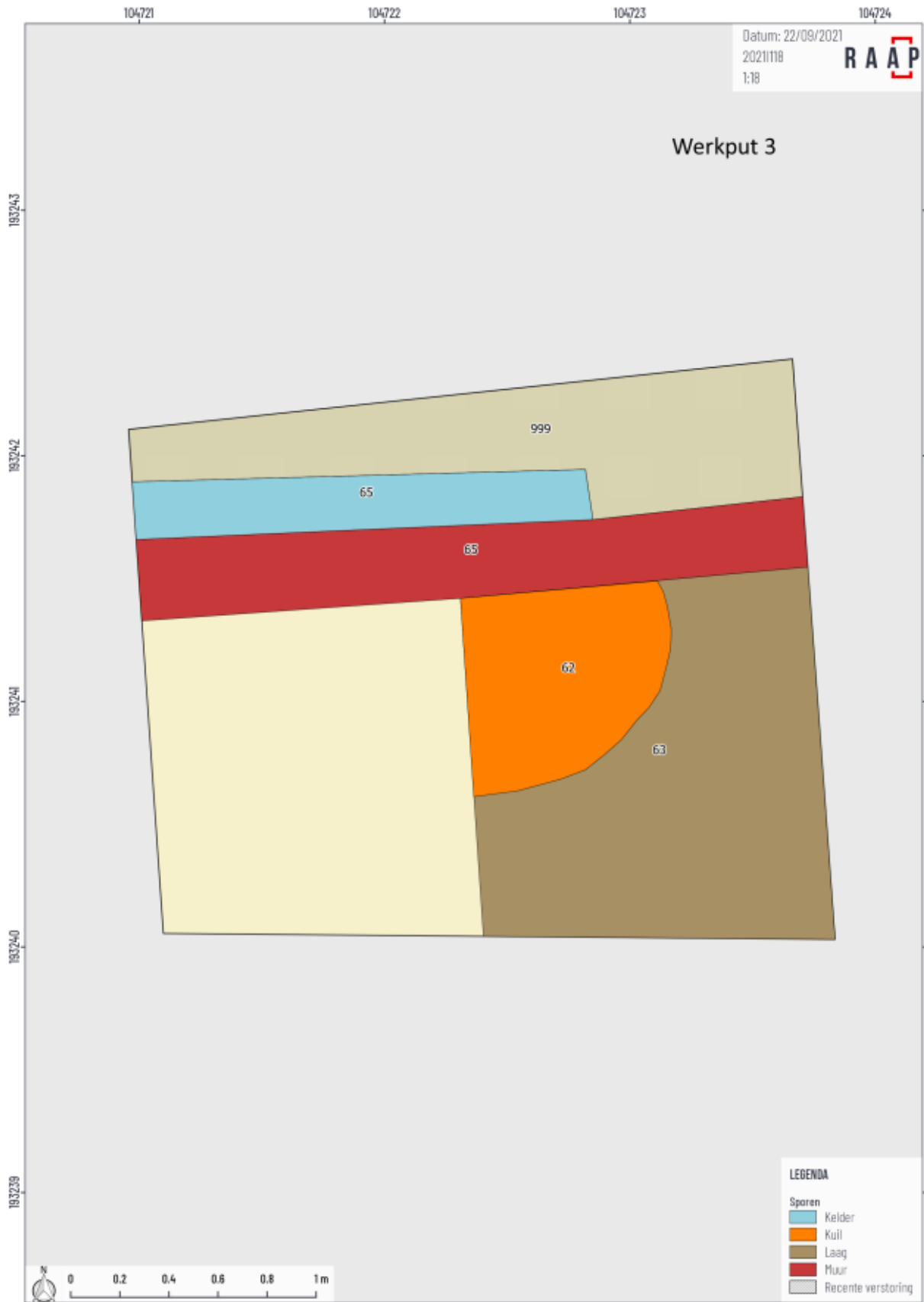
Aan de noordzijde van de werkput lag oost-west georiënteerde fundering (S65). Het bleek de aanzet van een opgevulde kelderruimte die zich uitstrekt naar het noorden. De kelderruimte was opgebouwd uit brokken baksteen (er kon vooralsnog geen baksteengrootte worden opgemeten), harde cement en sporadisch wat zandmortel. De binnenzijde was duidelijk gecementeerd.

Kuilen

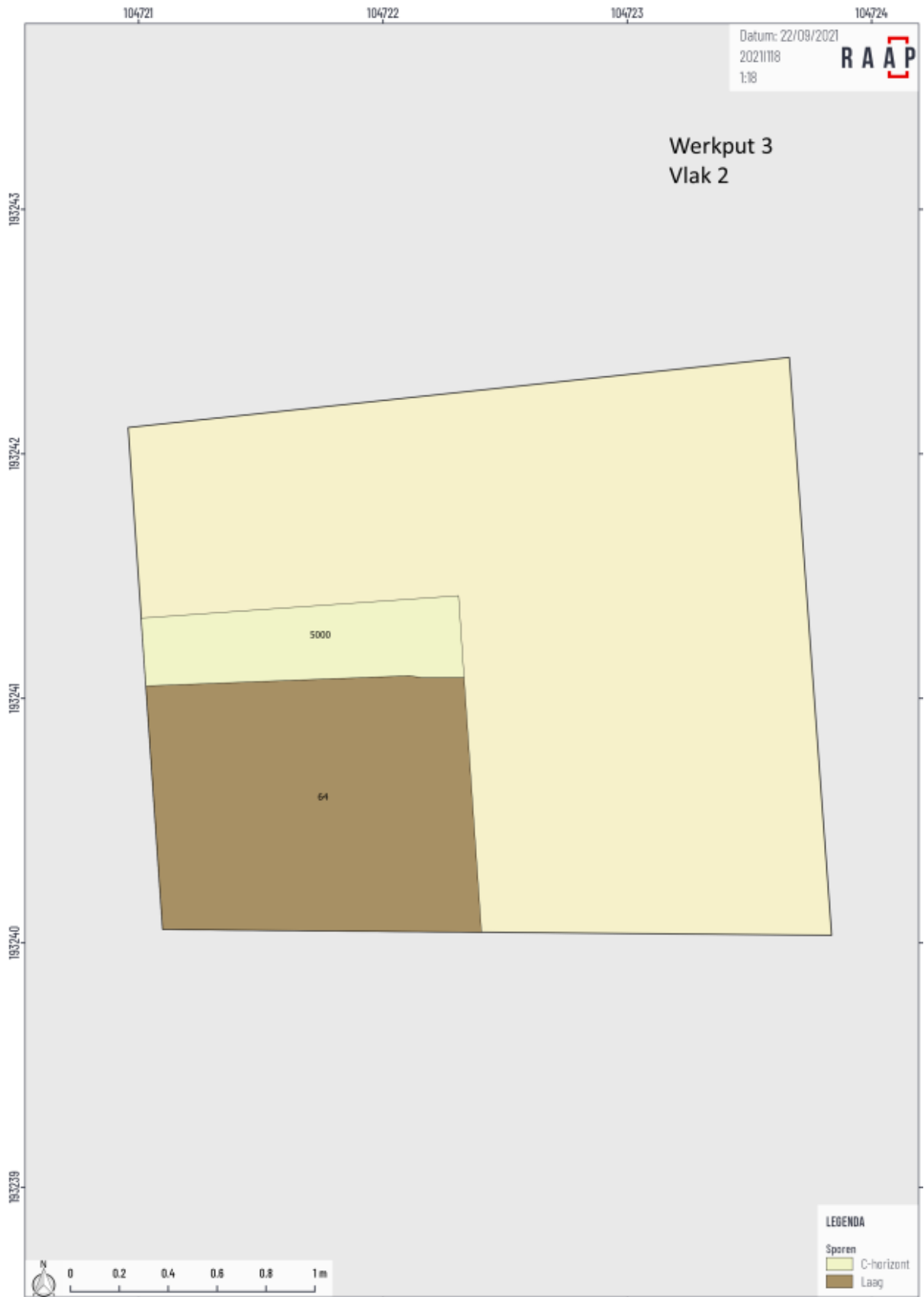
Tegen de kelderruimte lag een min of meer cirkelvormig spoor (S62) met een puinrijke vulling, op een diepte van 40cm-50cm onder het huidige oppervlak. Uit de vulling kon heel wat aardewerk worden verzameld (VNRS. 1 & 25) die de vulling dateren in de overgang late middeleeuwen/nieuwe tijden (1500-1600). Aan de westelijke zijde werd een profielput aangelegd (zie profiel 301). In vlak werd op een diepte van +12,10m TAW of -1,30m onder het huidige oppervlak een scherp oost-west afgetekend spoor (S64) waargenomen in de moederbodem. Het vondstenmateriaal (VNR. 37) dateert het spoor in de periode 1200-1550. Zoals reeds besproken in kunnen de lagen S68, S69 en S70 ook aan deze kuil (zandwinningskuil) toegekend worden.

Ophogingslagen

In vlak 1 werd een bruinigrijz, licht puinig ophogingspakket (S63) worden waargenomen. De laag kan gelijkgesteld worden met lagen 1-2 op profiel 301, respectievelijk S66 en S67.

Figuur 25 Grondplan van werkput 3, vlak 1.

Figuur 26 Grondplan werkput 3, vlak 2.

Figuur 27 Werkput 3, vlak 1.

Figuur 28: S64 in vlak 2.

2.2.3 Assessment van de vondsten

In totaal werden 41 vondstnummers uitgeschreven tijdens het proefonderzoek. Tijdens het terreinwerk werd meteen een opdeling gemaakt per materiaalsoort. De meerderheid van de vondsten werden aangetroffen in kuilen.

Het betreft voornamelijk keramisch vaatwerk (aardewerk), metaalslakken, bouw materiaal en glas. Figuur 29 t.e.m. 32 geven de verspreidingskaarten van de vondsten weer. De vondstenlijst zelf is terug te vinden in bijlage 7.

Materiaal­soort	Code	Aantal	Vondstnummers
Gebruiks­aardewerk	AW	29	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 33, 34, 36, 37
Bot	BOT	20	27, 30, 32, 35, 38
Bouw­materiaal	BM	2	39, 41
Glas	GLS	1	40
Slak	SLK	3	6, 10, 23

2.2.3.1 Aardewerk

Het aardewerk geeft ons inzicht in de socio-economische situatie van de bewoners van de site. Het de gebruikssporen lijken te wijzen op een ensemble dat binnen het huishouden werd gegenereerd in de late middeleeuwen en nieuwe/nieuwste tijden. Een keramische vondst kan mogelijk in verband gebracht worden met metaalbewerking. Ook is vermoedelijk een misbaksel van hoogversierd aardewerk gerecupereerd binnen het plangebied. Tot slot wordt het aardewerk aangewend om de verschillende contexten te dateren.

Romeins

- *Romeins handge­vormd aardewerk (briquetagemateriaal)*

Uit de vulling van kuil S13 werd één wandscherf handge­vormd aardewerk verzameld (VNR. 7). Het materiaal doet denken aan bricquetage aardewerk uit de Romeinse periode. Het gaat hier echter nog om een voorlopige interpretatie. Wel zeker is dat het om handge­vormd aardewerk gaat. Een datering in de (late) ijzertijd is echter ook niet uitgesloten. Ook hier gaat het waarschijnlijk om residueel materiaal.

Figuur 29. Enkele residuele fragmenten handge­vormd aardewerk tussen laatmiddeleeuwse exemplaren. Mogelijk gaat het om Romeins bricquetage aardewerk.

- *Romeins Pompejaans Rood*

Vondstnummer 15 uit S19 betreft een vermoedelijke rand van een scherf in Pompejaans Rood aardewerk. Ook hier zou het om een residueel fragment gaan.

Figuur 30. Een vermoedelijk residueel fragment Pompejaans rood aardewerk tussen enkele laatmiddeleeuwse aardewerkfragmenten.

Middeleeuws

- *Grijs aardewerk*

Dit aardewerk is gebakken in een zuurstofarme omgeving, vandaar de specifieke grijze kleur. Het gaat om aardewerk van lokale of regionale oorsprong. Algemeen genomen kan deze aardewerksoort voorkomen tot in de eerste helft van de 16de eeuw.⁴ De dominantie van het grijs aardewerk (zowel van lokale makelij als import) gaat door tot in de 14de eeuw. Vanaf dan wordt het vrij snel overvleugeld door het rode aardewerk. Vondstnummers 1, 2, 4, 78, 11, 12, 14, 15, 17, 20, 22, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 33, 34, 36, 37 bevatten allen grijs gedraaid aardewerk. Op sommige fragmenten werden slijtagesporen, sporen van residu of roetsporen waargenomen. De meest voorkomende vorm in de contexten van Gent Bagattenstraat is de **kan**, een vorm die aangewend werd voor het schenken/opslag van vloeistof. Vondstnummer 36 betreft een twijfelgeval, misschien gaat het hier eerder om een scherf hoogversierd aardewerk of een misbaksel. Het gaat om een wandfragment dat versierd is met verticale kleibanden en een geboetseerd gezichtsmasker. Parallelen zijn gekend bij exemplaren in hoogversierd aardewerk uit Gent en Oudenaarde.⁵ Mogelijk gaat het dus om een fragment waarbij iets mis ging tijdens de eerste bakking, waardoor een reducerende in plaats van oxiderende bakking plaatsvond.⁶ De **teil** is een brede, open vorm, gekenmerkt door een schenklip. VNR. 4 is een breed bandvormige en licht geribbelde rand waar vriessporen werden opgemerkt. VNR. 12 komt overeen met het type L57A⁷. VNR. 24 is een **kom** (randtype L109A⁸), een open vorm met een halfbolvormig lichaam. De rand is sikkelvormig met verlengde bovenlip en dekselgeul. De **vuurklok** (VNRS. 15 en 24) is een dekselvorm dat diende om het vuur af te dekken zonder het te doven. Een laatste vorm is de kogelpot (VNR. 24), een min of meer bolvormige, gesloten vorm met een korte, meestal uitstaande hals en een afgeronde of licht lensvormige bodem. Deze vorm kan aangewend worden als kookpot, voorraadpot maar ook als drinkbeker of kamerpot.

- *Rood aardewerk*

Het rood aardewerk is gebakken in een oxiderende omgeving. Het gaat om vondstnummers: 1, 2, 3, 5, 7, 8, 15, 18, 24, 28, 31 & 36. Verschillende scherven bevatten loodglazuur aan binnen- en/of buitenkant. Een fragment van een **vetvanger** met loodglazuur werd

⁴ De Grootte K. 2008, p. 295.

⁵

⁶ Advies en interpretatie op basis van info door Maarten Berkens (stadsdienst archeologie Gent) en Koen De Grootte (Erfgoedonderzoeker - OE).

⁷ De Grootte K. 2008, p. 262.

⁸ De Grootte K. 2008, p. 224.

in S2 gevonden (VNR. 2). VNRS. 1 & 18 betreffen randscherven van **teilen**, één randfragment had een breed bandvormige, puntige top. Fragmenten van een **steelkom** (een open vorm met standvinnen of pootjes en een steel op de rand) waarvan één overeenkomt met het type L190B⁹ bevonden zich in contexten 2 (VNR. 2) en 62 (VNR. 1). Verschillende scherven van **pannen** (VNRS. 1, 2, 5, 15, 36) met o.a. randtypes L86¹⁰ en L80 werden herkend. Uit S62 (VNR. 1) werd een bodemscherf van een **olielampje** ingezameld. Uit S1 een randscherf van een **kruik** (VNR. 3) en randscherven van **kommen** (VNR. 3). De randscherf van een **kan** uit S2 (VNR. 2) kon worden vergeleken met L72¹¹, een S-vormige rand met afgeronde tot puntige, uitstaande top. Enkele randfragmenten van een **kamerpot** bevonden zich in S62 (VNR. 1) en S19 (VNR. 18). De **grape**, een gesloten potvorm op driepootjes, werd geïdentificeerd in S62 (VNR. 1) en S1 (VNR. 3). Verschillende randscherven zijn afkomstig van **borden** (VNRS. 1, 2, 18). Één randfragment komt overeen met type L152b/L153b¹². Een **drinkbeker** (S2, VNR. 2) en **deksel** (S62, VNR. 1) vervolledigen de soortenvorm vervaardigd in rood aardewerk.

- (Bijna) Steengoed

Dit aardewerk is importaardewerk uit het Rijnland, Siegurg, Westerwald en Langerwehe. Uit twee contexten kon bijna-steengoed (grotere versintering dan proto-steengoed maar nog niet volledig zoals het volwaardige steengoed¹³) worden verzameld, S6 en S69, VNRS. 5 (**drinkkan**) en 36. Dit bijna-steengoed kan in de periode 1250-1310 gedateerd worden. Het steengoed vormenspectrum bestond uit **kannen**, **schnelle**, **kamerpot** en **drinkkan** (VNRS.1, 2, 3, 15, 16, 21, 28).

Figuur 31. Overzicht van het postmiddeleeuws aardewerk uit de nieuwe tijd.

⁹ De Grootte K. 2008, p. 257.

¹⁰ De Grootte K. 2008, p. 248.

¹¹ De Grootte K. 2008, p. 172.

¹² De Grootte K. 2008, p. 151.

¹³ Bartels M. 1999, p. 47.

Figuur 32. Overzicht van enkele laatmiddeleeuwse vondsten.

Figuur 33. Overzicht van enkele laatmiddeleeuwse vondsten.

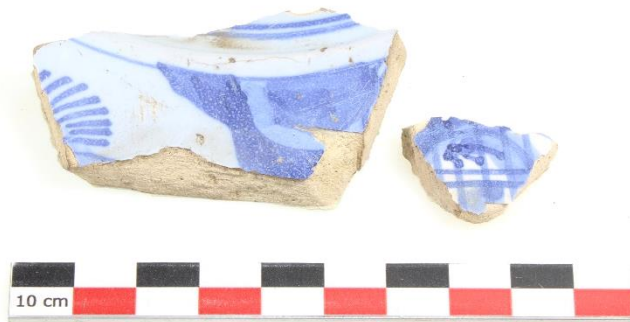
Figuur 34. Drinkkannetje in bijna-steengoed uit de 14de eeuw.

Figuur 35. Mogelijk misbaksel van een kan in hoogversierd aardewerk, versierd door verticale kleibanden en een geboetseerd gezicht uit de 13de eeuw.

- *Majolica*

Twee contexten bevatten majolica aardewerk S19 (VNR.18) en S24 (VNR. 19). Het betreft scherven van **borden** met tinglazuur die in de periode 1600-1700 te dateren zijn.

Figuur 36. Borden in tingeglazuurd aardewerk met monochrome cobaltblauwe beschildering op de spiegel.

- *Mal?*

Uit S13 (VNR. 12) werd een wandscherf in gebakken aardewerk aangetroffen die eventueel in verband gebracht kan worden met het smelten van metaal. Uit S6 (VNR. 8) werd een fragment aardewerk gevonden waar nog metaalresidu aan kleefde.

Figuur 37. Keramisch materiaal gerecupereerd uit spoor 13, met rechts boven een voorwerp met vooralsnog onzekere determinatie, mogelijk gaat het om een mal.

2.2.3.2 Botmateriaal

In totaal werden 20 botfragmenten uit 5 contexten gerecupereerd. Het bot is relatief jong en bijgevolg goed bewaard en goed determineerbaar.

Het grootste deel van het materiaal is afkomstig van grote zoogdieren, vermoedelijk rund. Daarnaast werden ook nog fragmenten van schaap/geit en varken ingezameld. Op het materiaal konden geen kap- of snijsporen worden herkend.

Waarschijnlijk kan het botmateriaal geïnterpreteerd worden als consumptiemateriaal van slacht of keukengebruik.

Figuur 38: enkele fragmenten botmateriaal aangetroffen binnen het plangebied.

2.2.3.3 Metaal(slakken)

Uit S8 (VNR. 10) en S13 (VNRS. 6 & 23) werden verschillende metaalslakken gerecupereerd. Uit S6 (VNR. 9) werd een spijker verzameld.

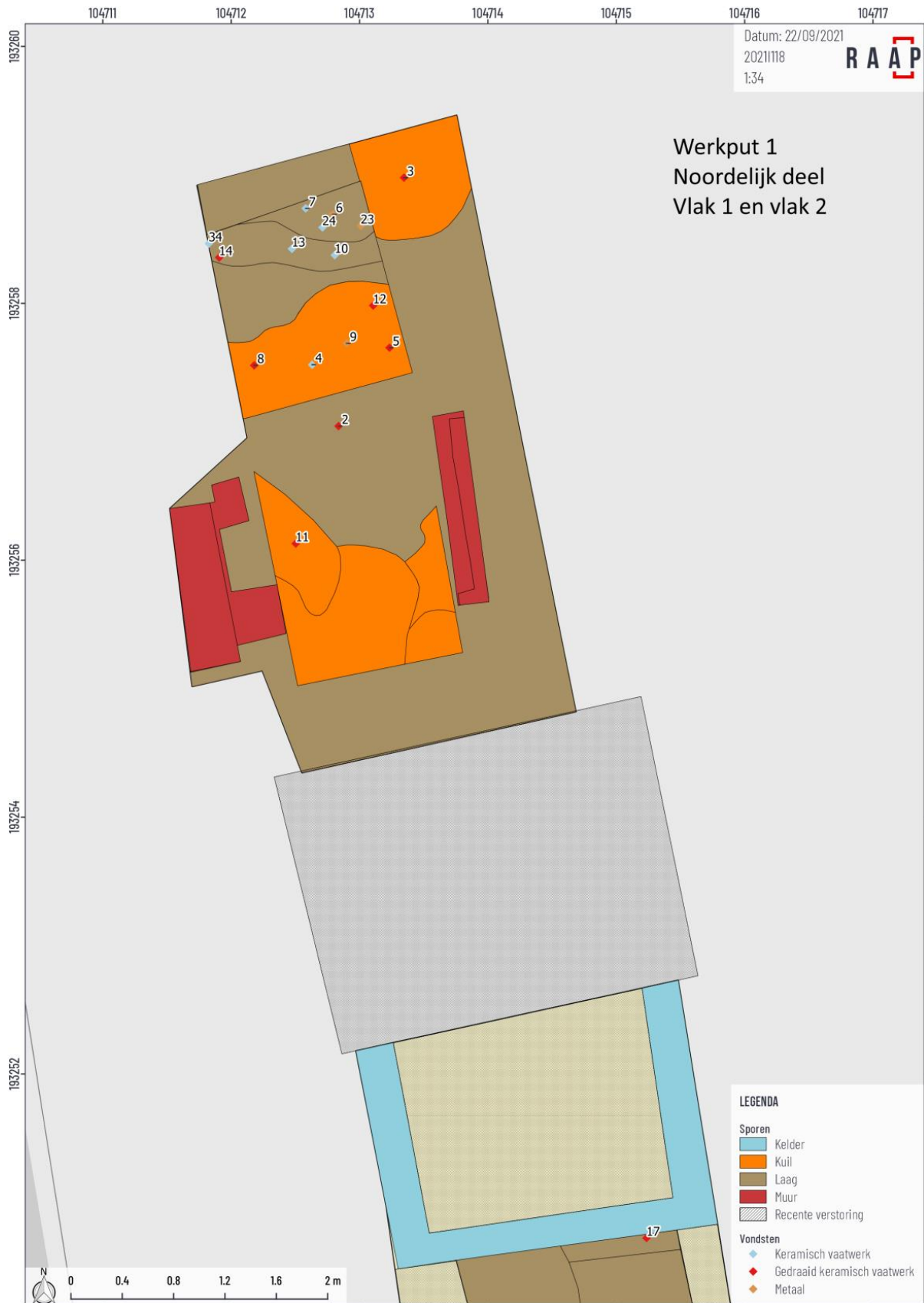
Figuur 39: enkele metaalslakken die gerecupereerd werden in de vulling van sporen 8 en 13.

2.2.3.4 Bouwmateriaal

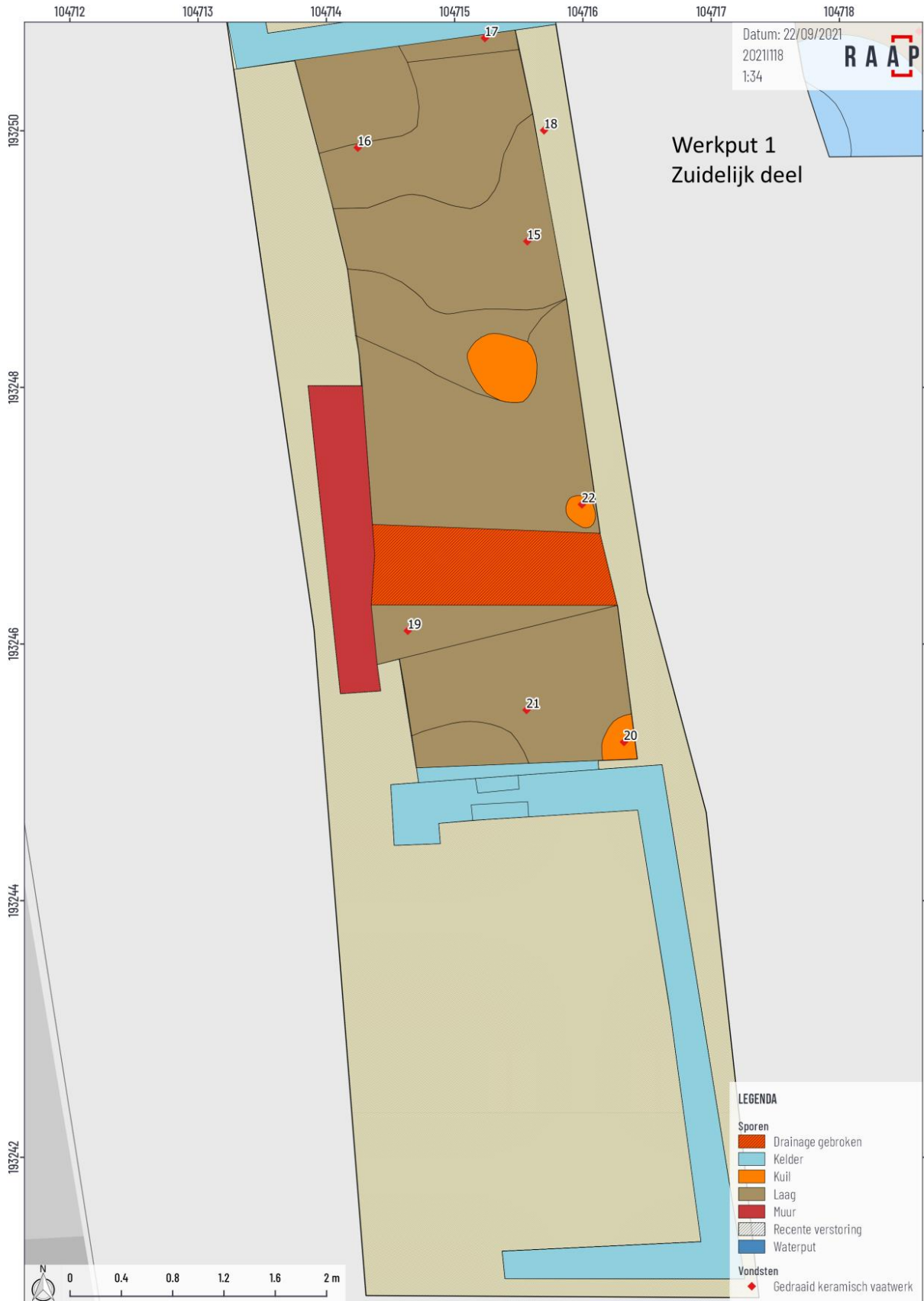
Enkele fragmenten van tegels in roodbakend aardewerk met loodglazuur zijn afkomstig uit S32 (VNR. 34), S2 (VNR. 39) en S8 (VNR. 41).

2.2.3.5 Glas

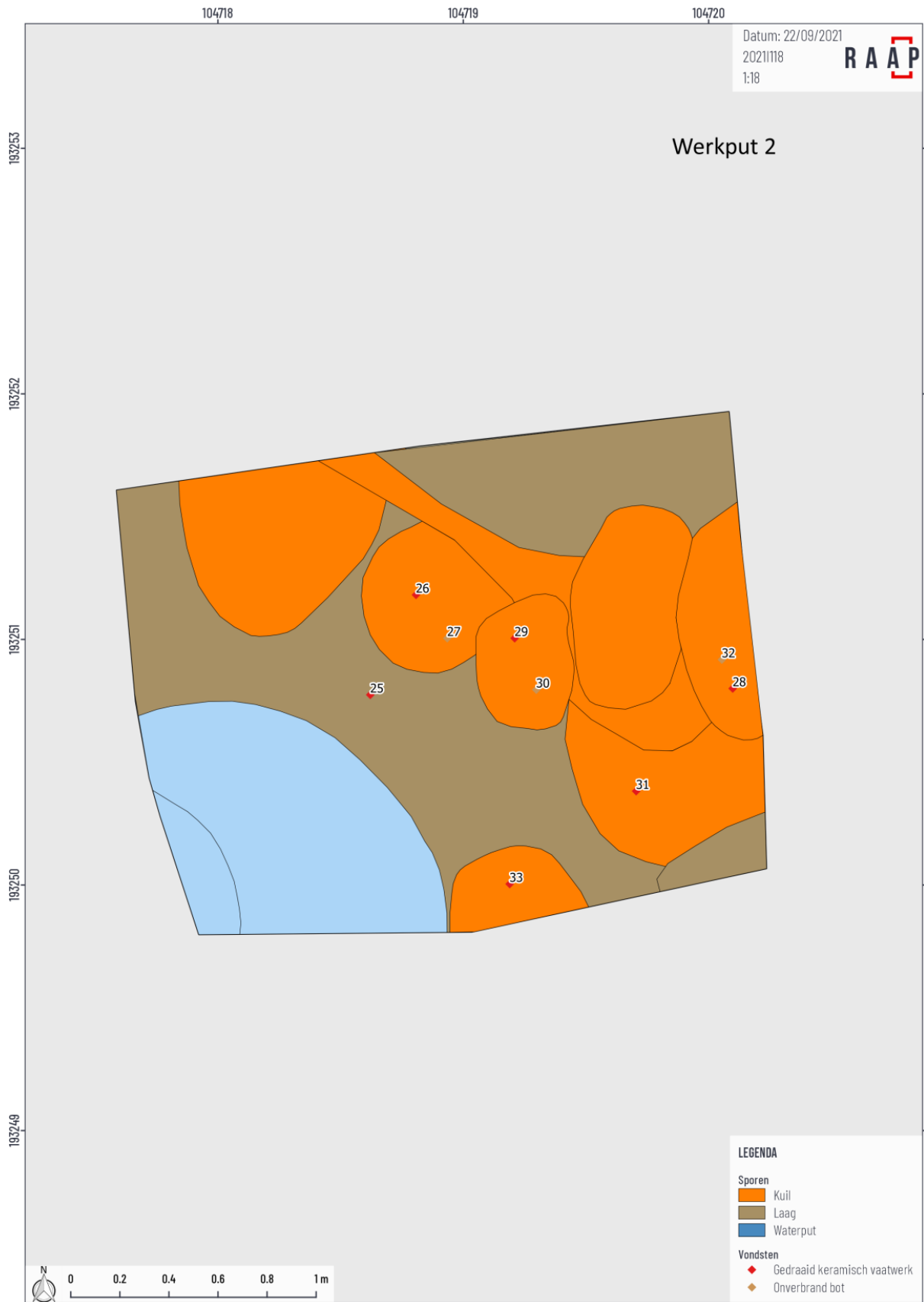
Uit S2 (VNR. 40) werd een klein fragmentje glas verzameld.

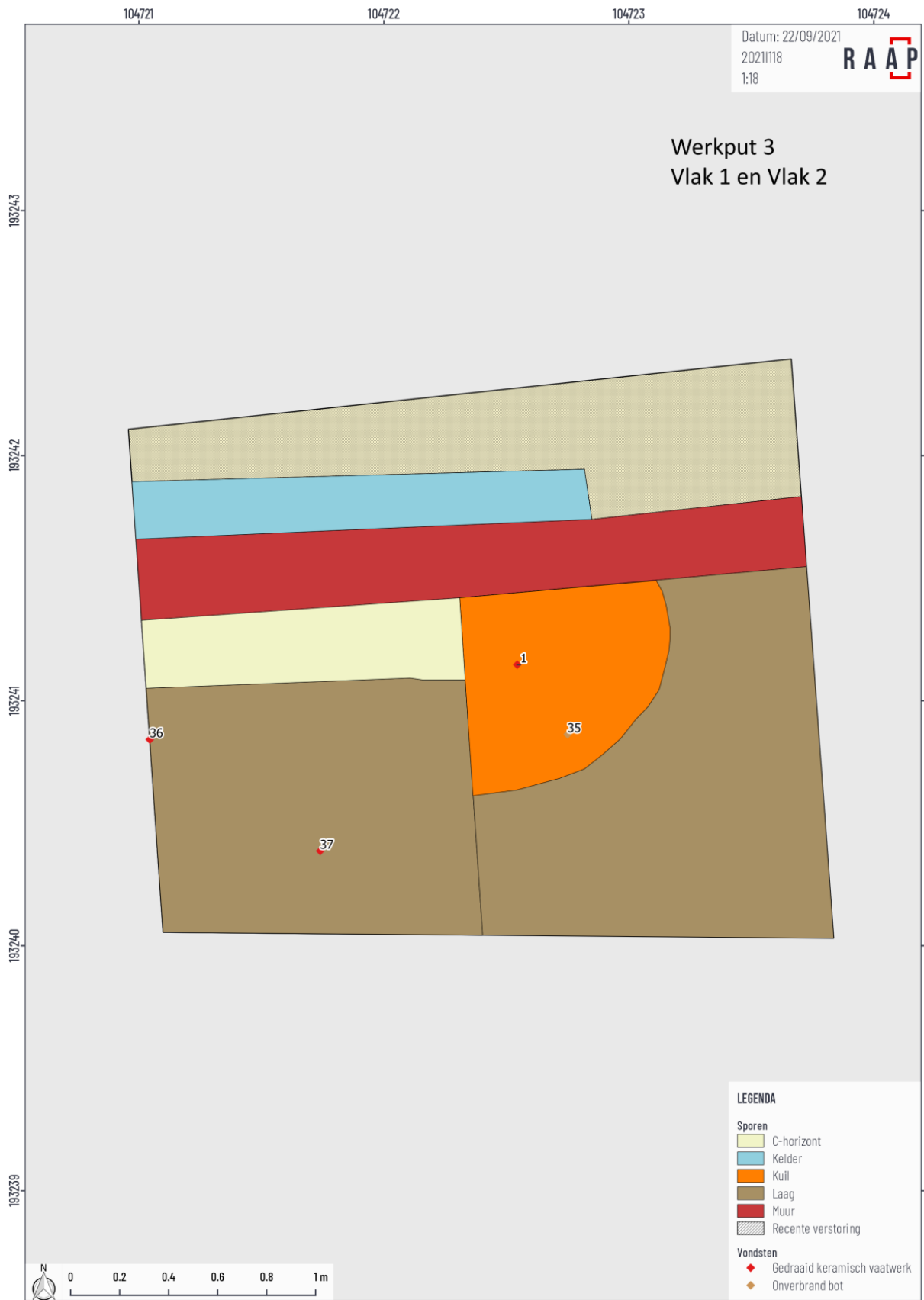
Figuur 40: Verspreidingskaart vondsten ter hoogte van het werkput 1, noordelijk deel. (bron: AGIV, 2016).

Figuur 41: Verspreidingskaart vondsten ter hoogte van het werkput 1, zuidelijk deel (bron: AGIV, 2016).

Figuur 42: Verspreidingskaart vondsten ter hoogte van het werkput 2 (bron: AGIV, 2016).

Figuur 43: Verspreidingskaart vondsten ter hoogte van het werkput 3 (bron: AGIV, 2016).

2.2.4 Assessment van stalen

Er werd twee natuurwetenschappelijke staalname uitgevoerd. Op profiel 104 werden volgende lagen bemonsterd ten behoeve van **micromorfologisch** onderzoek:

- *Monster 111: S46 t.e.m. S48*
- *Monster 112: S47 t.e.m. S50*
- *Monster 113: S48 t.e.m. S51 en S29*
- *Monster 114: S51, S52, S54 en S28*

Deze lagen kunnen vermoedelijk geïnterpreteerd worden als leeflagen/leefniveaus. De staalname gebeurde ter hoogte van een smalle profielbank die ter hoogte van een recente verstoring werd aangelegd. Door de aanwezigheid van de reeds verstoorde zone leek het nuttig om de staalname van deze lagen reeds in het vooronderzoek uit te voeren.

Een tweede monster (Monster 110) betreft een bulkmonster van 10liter op de vulling van de kuil S32. Het betreft tot nu toe het stratigrafisch oudste spoor op de site. Dit monster werd genomen en uitgezeefd met het oog op de recuperatie van vondsten.

De monsterlijst bevindt zich in bijlage.

2.2.5 Conservatie-assessment

Er werden geen vondsten ingezameld die conservatie vereisen.

2.2.6 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

De moederbodem of onaangeroerde grond binnen het plangebied is geelbruin fijn zand. Dit zand werd op twee locaties geattesteerd tijdens het vooronderzoek, in werkput 1 op een diepte van -1,7m ten opzichte van het bestaande loopvlak en in werkput 3 op een diepte van -1,2m.

Het sporenbestand binnen de site Gent Bagattenstraat-Rozendaalken bestond uit muurstructuren (funderingen, kelderruimte/beerput), (afval)kuilen, leeflagen/leefniveaus, ophogingslagen en een cultuurlaag. Het aardewerk aangetroffen binnen deze sporen biedt ons de mogelijkheid om de verschillende sporen te dateren. Onderstaande tabel toont een overzicht van de sporen en hun datering:

Spoor	Datering
S1	Nieuwe Tijden (1500-1800)
S2	1300-1400
S5	1300-1375
S6	1300-1375
S8=S13	1200-1400
S16	Late middeleeuwen
S18	1350-1550
S19	1300-1550
S21	1350-1550
S24	1600-1700
S27	1200-1400
S30	Late middeleeuwen
S32	Volle/late middeleeuwen
S36	Late middeleeuwen
S38	Late middeleeuwen
S39	Late middeleeuwen
S40	1300-1450
S42	Late middeleeuwen
S62	1500-1600
S64	Volle/late middeleeuwen
S69	1200-1300

Tabel 3. Tabel met datering per spoor op basis van het aardewerk.

De oudste sporen kunnen gedateerd worden op het einde van de volle middeleeuwen op de overgang met de late middeleeuwen, het betreft S8/S13, S27 en S69. Andere contexten hebben een ruimere datering die doorloopt tot het einde van de late middeleeuwen. Het handgevormd aardewerk moet waarschijnlijk als residueel beschouwd worden. De jongste context, S1, is te situeren in de nieuwe tijden. Stratigrafisch zijn de oudste kuilen S64 en S32. Deze kuilen tekenden zich af tegen de geelbruine moederbodem.

In werkput 1 werd boven deze moederbodem een doorwortelde en vrij diffuse laag (S7) waargenomen. Heel waarschijnlijk moet deze laag geïnterpreteerd worden als cultuurlaag (akkerlaag, weiland). Dergelijke laag werd al meermaals teruggevonden op sites in de omgeving van ons plangebied. Door het ontbreken van vondstenmateriaal is het vooralsnog niet mogelijk deze laag te dateren.

2.2.6.1 Overgang volle-late middeleeuwen/late middeleeuwen

De vroegste geattesteerde activiteiten situeren zich dus in de overgang van de volle middeleeuwen naar de late middeleeuwen en manifesteren zich als enkele omvangrijke kuilen (uitgezonderd S32). Het gaat om S8/S13 en S64. S8/S13 bevatten metaalslakken en uit zowel S6 (voorlopige datering in de 14de eeuw) en S8/S13 werd een scherp gevonden die mogelijks in verband met metaalbewerking gebracht kan worden. Kunnen deze kuilen als afvalkuilen van dergelijke ambacht beschouwd worden (zie 2.2.7.)? De kuil S64 (met opvullingslagen S68, S69 en S70) kan als een (zand)winningskuil geïnterpreteerd worden. Vermoedelijk was er op het einde van de volle middeleeuwen nog geen sprake van bebouwing/bewoning binnen het terrein. Het historisch kaartmateriaal toont aan dat de eerste bebouwing vermoedelijk pas in het begin van de Nieuwe Tijden verschijnt (Cfr. Deventer vs Horenbault). Mogelijks was het terrein ingericht met vergankelijke houten constructies? Verschillende kuilen en lagen in werkput 1 en werkput 2 kunnen in de laatmiddeleeuwse periode gedateerd worden (S5, S6, S18, S28, S30, S36, S38, S39, S40). Opvallend was een opeenvolging van enkele lagen leem en houtskoolrijke bandjes in werkput 1. Voorlopig werden deze lagen als leeflagen/leefniveau's geïnterpreteerd. Het is ook goed mogelijk dat het hier om een opvulling gaat van een grote (afval)kuil, gezien de schuine gelaagdheid van deze laagjes. Het is zelfs niet onmogelijk dat ook deze lagen in verband gebracht kunnen worden met mogelijke ambachtelijke activiteiten

(metaalbewerkers) binnen of in de ruime omgeving van het terrein. Houtskoolrijke kuilen samen met verbrande leem zijn ook gevonden in werkput 2 (S39, S40, S45). S14 kan op basis van de baksteengrootte in de late middeleeuwen gedateerd worden. Dit is zeker een voorlopige datering aangezien slechts een klein deel van de fundering zowel horizontaal als verticaal kon onderzocht worden. Mogelijks kunnen we te maken hebben met herbruikt materiaal.

Op het einde van de late middeleeuwen wordt een ophogingspakket opgebracht binnen het plangebied. In werkput 1 gaat het om S2, S16, S17, S18, S46 (profiel 103 en 104), in werkput 2 is dit S59, S60 en S61 (profiel 201) in werkput 3 gaat het om S63, S66, S67. Vermoedelijk wordt dit pakket aangebracht om het terrein (voor de eerste maal?) bouwrijp te maken.

2.2.6.2 Nieuwe tijden/Nieuwste tijden

Volgens het historisch kaartmateriaal verschijnt in deze periode bebouwing binnen het plangebied. Muurstructuren S3, S4, S15, S26 en S65 kunnen aan deze periode gelinkt worden. Het gaat om enkele kelderstructuren en een nog niet nader te definiëren fundering (S3 en S4). Van recentere datum (op basis van de bakstenen) zijn de fundering S25 en riool S23. De kaart van Horenbault (1619) toont aan huizenblok ter hoogte van het plangebied met centraal (ter hoogte van werkput 2) een open ruimte (tuinzone/achtererf). Enkele afvalkuilen kunnen ook in de periode van de nieuwe tijden gedateerd worden, S1 en S62.

2.2.7 Confrontatie van de bevindingen met de resultaten van voorgaande onderzoeksfases

In de initiële archeologienota werd een zekere archeologische verwachting opgesteld. Op basis van het historisch kaartmateriaal werden bewoningsresten verwacht vanaf de 16de eeuw tot de 19de eeuw, oudere bebouwing was niet uit te sluiten. Ook oudere premiddeleeuwse sporen zijn zeker ook niet uit te sluiten. De prospectie met ingreep in de bodem hebben de verwachtingen ingelost. Hieronder worden de resultaten in een breder kader besproken.

2.2.7.1 Moederbodem en cultuurlaag

De onaangeroerde grond binnen het plangebied bestond uit een fijn zand met een bruine kleur. Op het projectgebied net ten westen van ons plangebied werd een Zbm (b) bodem worden vastgesteld, een zandige bodem, goed gedraineerd met een dikke antropogene humus A-horizont met bruine kleur.¹⁴ Bovenop de moederbodem werd op sommige locaties een grijs pakket waargenomen waarbinnen fragmenten aardewerk en houtskool werden vastgesteld. Dit pakket werd geïnterpreteerd als een eolisch afgezet pakket met erboven een weidepakket¹⁵. Of het weidepakket overeenkomt met de cultuurlaag S6 op ons projectgebied is momenteel koffiedik kijken. Het aardewerk aangetroffen in dit weidepakket dateert uit de tweede helft van de 12de eeuw. Een vergelijkbare cultuurlaag werd aangetroffen tijdens een opgraving aan de Savaanstraat¹⁶, meer ten noorden van ons plangebied. Het ging hierbij om een vrij dikke laag boven de moederbodem waarin sporadisch groenige fosfaatvlekken werden waargenomen. Mogelijks gaat het om een bewerkte grond (akker, weidegrond of tuingrond?), een tweede hypothese is dat het misschien opgebrachte grond is, een derde hypothese gaat uit van een erosief pakket. Naast het grijze en rode aardewerk (uit de 12de eeuw) werd 7% handgevormde scherven in dit pakket gevonden. Ook ter hoogte van de Ketelvest werd een cultuurlaag (Wolweverssite¹⁷) met aardewerk daterend in de 12de - 13de eeuw gevonden. Iets ten noorden van onze site, ter hoogte van de Jan-Baptist Guinardstraat¹⁸ is eveneens een cultuurlaag gevonden net boven de moederbodem. Op basis van het aardewerk wordt de laag gedateerd in de 12de - 13de eeuw. Op onze site werd vooralsnog geen aardewerk aangetroffen binnen de cultuurlaag. Op basis van het vondstenmateriaal in de sporen onder en net boven de cultuurlaag is een datering in de 12de - 13de eeuw niet onmogelijk.

Tijdens het vooronderzoek op ons plangebied werd één spoor opgetekend onder de cultuurlaag, S32. Het vondstenmateriaal was weinig diagnostisch waardoor de vulling ruim in de middeleeuwen gedateerd kan worden. Intrusief materiaal werd in hoger liggende (vol-laاتمideleeuwse) vullingen gevonden. Het ging om Romeins handgevormd en Pompejaans Rood aardewerk. Het aantreffen van ouder materiaal op de site is niet uitzonderlijk. Tijdens de opgraving net ten westen van ons plangebied werden twee kuilen

¹⁴ Van Kerkhoven I., e.a., 2018, pp. 42-48.

¹⁵ Van Kerkhoven I., e.a., 2018, pp. 47-48.

¹⁶ Bradt T., Kellner T. & Bruyninckx T., 2017, p. 20.

¹⁷ De Gryse J. & Vandeveldde J., 2008, p. 46.

¹⁸ Info Rosalie Vincent (Monument Vandekerckhove), archeologierapport opgraving Jan-Baptist Guinardstraat in opmaak (2021).

gevonden met vondstenmateriaal uit de metaaltijden.¹⁹ Ten noorden van ons plangebied, aan de Savaanstraat werd op het onderste stratigrafische niveau een brandrestengraf gevonden.²⁰ In de ruime omgeving van ons plangebied werden in het verleden al heel wat archaeologica uit de Romeinse periode gevonden. Heel recentelijk werd een Romeinse cultuurlaag en enkele Romeinse (paal)sporen gevonden aan de Sint-Baafskathedraal.²¹

Figuur 44 Detail van profiel 19 aan de J-B Guinardstraat met net boven de moederbodem de grijzige cultuurlaag (@Monument Vandekerckhove).

2.2.7.2 Volle-late middeleeuwen

Naast diverse kuilen werden ten westen van ons plangebied ook vrij veel greppels en paalsporen aangetroffen²². Het lijkt er op dat het plangebied ten westen van ons terrein in de loop van de 12de eeuw in cultuur wordt gebracht (akkerland). De vele greppels aangetroffen op dit plangebied getuigen van dit fenomeen.

Tijdens de prospectie op ons plangebied werden bovenop de cultuurlaag enkele (afval)kuilen gevonden die in de vol-overgang late middeleeuwen te dateren zijn. Enkele kuilen bevatten specifiek materiaal (metaalslakken/mal?). Het is niet onwaarschijnlijk dat deze kuilen afval bevatten van een metaalbewerker (smidse?). Archeologisch wordt meestal enkel afvalmateriaal van dergelijke ambacht teruggevonden. Structuren/smeedhaarden werden in principe niet diep ingegraven in de grond, het verhitten kan bvb. ook in een open haard. De meeste relicten van het smeden zijn terug te vinden in de vorm van delen van de ovenwand, smeedslakken en fragmenten hamerslag. Voorlopig is de aanwezigheid van een smidse (of toch het afval) een hypothese. Houtskoolrijke kuilen en diepe winningskuilen werden ook gevonden ten westen van ons plangebied.

Binnen ons plangebied is het nog onduidelijk of er reeds bewoning was in de late middeleeuwen (of de gelaagdheid ter hoogte van profiel 103 en 104 ter interpreteren valt als vloerniveau's of toch de opvulling van een kuil is moet het vervolgonderzoek uitwijzen). Gelijkwaardige gelaagdheid werd aangetroffen tijdens een opgraving aan de Markt 36 van Deinze²³.

¹⁹ Van Kerkhoven I., e.a., 2018, pp. 58-61.

²⁰ Bradt T., Kellner T. & Bruyninckx T., 2017, p. 27.

²¹ Degryse J. & Eggermont S., Archeologische opgraving Sint-Baafskathedraal, archeologierapport in opmaak.

²² Van Kerkhoven I., e.a., 2018, pp. 61-135.

²³ Vanholme N., De Mulder J. & Ryssaert C., 2020, pp. 60-64.

Hetzelfde probleem stelt zich ten westen van ons plangebied waar vrij veel (afval)kuilen werden gevonden uit de late middeleeuwen maar geen 'echte' bewoningsstructuren zoals muurwerk en achtererfstructuren uit deze periode (beerputten, waterputten). In de loop van de 13de eeuw komt het Sint-Pietersdorp binnen de omwalling te liggen (1253) maar blijft de omgeving vermoedelijk vrij ruraal.

2.2.7.3 Nieuwe/Nieuwste Tijden

Vanaf de 16de eeuw zijn binnen ons plangebied duidelijk tekenen van bebouwing (muurstructuren) aangetroffen. Dit komt overeen met het beeld van het historisch kaartmateriaal. Op het oudste raadpleegbare plan (Panoramisch Gezicht op Gent uit 1534) staat ter hoogte van ons plangebied een huizenblok afgebeeld met een open ruimte. De bebouwing blijft aanwezig tot het eind van de 20ste eeuw. De recentste fundering en riolering getuigen nog van de bebouwing binnen het plangebied in de 19de eeuwse periode.

2.2.8 Archeologisch verwachtingsmodel

Op basis van het uitgevoerde proefputtenonderzoek werd vastgesteld dat er zich een archeologische site bevindt binnen het plangebied. Het betreft een **site met complexe stratigrafie**. In totaal kunnen 4 vlakken worden onderscheiden:

- *Vlak 1: bevindt zich circa 40cm onder het huidige maaiveld. Verwachting naar funderingsresten uit de nieuwe en nieuwste tijden (ook middeleeuwen). Afvalkuilen en andere zijn ingegraven in een laatmiddeleeuws ophogingspakket.*
- *Vlak 2: circa 1m onder het huidige oppervlak. Verwachting naar vol/laatmiddeleeuwse kuilen (extractiekuilen en afvalkuilen), resten van ambachtelijke activiteiten, waterput?,*
- *Vlak 3: op een diepte van 1,4m onder het maaiveld situeert zich een oud maaiveld (voorlopig 12de - (13de eeuw).*
- *Vlak 4: de moederbodem bevindt zich op een diepte van circa 1,8m onder het maaiveld. Oudste sporen (ijzertijd?, Romeins?, vroegmiddeleeuws?).*

2.2.9 Beantwoorden van de onderzoeksvragen

Zijn er archeologische sporen aanwezig in het bodemarchief? Wat is hun aard? Wat is hun densiteit en verspreiding?

Er werden archeologische sporen aangetroffen binnen het plangebied. Het gaat hierbij om muurstructuren (funderingen, kelderruimte, riolering), kuilen (afvalkuilen, extractiekuilen), lagen (ophogingslagen, leefniveaus en een cultuurlaag). Er is een grote densiteit van archeologische sporen binnen het plangebied met een oververtegenwoordiging van kuilen. De muurresten bevinden zich hoofdzakelijk langs de straatzijden (Bagattenstraat en Rozendaalken).

Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen en hoe verhouden ze zich ten opzichte van de vastgestelde bodemopbouw?
De sporen kennen een goede bewaring en kunnen algemeen over vier archeologische niveaus worden verdeeld (zie 2.2.8.).

Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

Vermoedelijk kunnen enkele sporen aan één of meerdere structuren worden toegewezen. Het is in dit stadium nog niet mogelijk om dit te doen.

Tot welke periode(s) dateert het sporenbestand?

Enkele scherven kunnen in de romeinse periode worden gedateerd, het gaat om intrusief materiaal dat werd aangetroffen in laatmiddeleeuwse kuilen. De oudste sporen (enkele kuilen) dateren uit de 13de eeuw. Het gros van het sporenbestand is in de late middeleeuwen/nieuwe tijden te dateren. Enkele sporen zijn jonger (19de eeuws).

Hoe kaderen de resultaten ten opzichte van de reeds gekende archeologische en historische gegevens uit de omgeving?

Het plangebied ligt aan een zijstraat van de hoofdweg die het Sint-Pietersdorp verbond met de Sint-Baafsabdij. In de loop van de 13de eeuw komt het plangebied binnen de stedelijke omwalling te liggen.

Het plangebied blijft vermoedelijk lang braakliggend/open terrein, waarschijnlijk tot op het einde van de volle middeleeuwen. Getuige hiervan is een cultuurlaag die vermoedelijk uit die periode dateert. Vanaf de volle/late middeleeuwen verschijnt er meer activiteit binnen

het plangebied, vanaf de nieuwe tijden wordt het plangebied bebouwd. De resten zijn sterk vergelijkbaar met de archeologische site net ten westen van ons plangebied maar ook met sites in de omgeving (zie 2.2.7.).

Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het omringend landschap?

Het plangebied ligt op de noordelijke flank van de Blandijnberg. De afwatering gebeurde richting de Ketelvest (1100). Het plangebied was lang in gebruik als weiland en later vermoedelijk akkerland. De zandige bodem werd zeker als in de volle/late middeleeuwen geëxploiteerd.

Werd er een archeologische vindplaats vastgesteld binnen het projectgebied? Welke zones houden een hoog wetenschappelijk potentieel in en dienen geadviseerd te worden voor een vervolgonderzoek (opgraving)? Zijn er zones die vrijgegeven kunnen worden? Binnen het plangebied bevindt zich een archeologische site met complexe stratigrafie. Het volledige plangebied komt in aanmerking voor vervolgonderzoek. Voor de veiligheid moet voldoende afstand worden gehouden van de gebouwen ten noorden en ten oosten van het plangebied. De te volgen strategie en methode worden beschreven in het bijhorende programma van maatregelen.

3 BIBLIOGRAFIE

UITGEGEVEN BRONNEN:

- BARTELS M. 1999, Steden en scherven 1, Cities in Sherds 1, Vondsten uit beerputten in Deventer, Dordrecht, Nijmegen en Tiel (1250-1900), Zwolle/Amersfoort.
- BARTELS M. 1999, Steden en scherven 2 Catalogus, Cities in Sherds 2 Catalogue, Vondsten uit beerputten in Deventer, Dordrecht, Nijmegen en Tiel (1250-1900), Zwolle/Amersfoort.
- BRADT T., KELLNER T. & BRUYNINCKX T., 2017, Archeologische opgraving Gent Savaanstraat (prov. Oost-Vlaanderen), Rapport 2017/05, Ingelmunster.
- DE GROOTE K. 2008, Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen: Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late middeleeuwen (10de-16de eeuw), Relicta Monografieën 1, Twee volumes, Brussel.
- DEGRYSE J. & VANDEVELDE J., 2008, Kleinveeshuissteeg, Wolweversite, In: Archeologisch onderzoek in Gent 1997-2008. Bodem en monument in Gent, reeks 2/2: 43-65.
- DE SMAELE, B. & PIETERS, H. (2021) *Gent, Bagattenstraat - Rozendaalken*. Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 173. Gent: Hembyse Archeologie.
- VANHOLME N., DE MULDER J. & RYSSAERT C., 2020, Archeologisch onderzoek Markt 36 Deinze, Raap België, Rapport 288, Eke.
- VAN KERKHOVEN I., DE NUTTE G., SIMONS R., MERVIS D., HOUBRECHTS S. & DEVILLE T., 2018, Dumpen in Gent Bagattenstraat te Gent (stad Gent) Definitief archeologisch onderzoek, opgraving, Condor Rapporten 91, Condor Archaeological Research BVBA, Bilzen, oktober 2018.

GERAADPLEEGD KAARTMATERIAAL:

- AGIV (2016) Orthofotomozaïek, grootschalig, winteropnamen, kleur, 2013-2015, Vlaanderen. agentschap Informatie Vlaanderen. Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be>.
- AGIV (2021a) Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootschalig Referentiebestand (GRB). Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/7c823055-7bbf-4d62-b55e-f85c30d53162>.
- AGIV (2021b) Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. 2020.03. agentschap Informatie Vlaanderen. Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be>.

4 BIJLAGEN

Algemeen:

- Bijlage 1: begrenzing van het projectgebied (ESRI Shapefile)
- Bijlage 2: Geologisch en archeologisch kader (zie *infra*)
- Bijlage 3: Lijst met opgenomen figuren nota (zie *infra*)

Bijlagen proefsleuvenonderzoek (20211118):

- Bijlage 4: tekeningenlijst
- Bijlage 5: fotolijst
- Bijlage 6: sporenlijst
- Bijlage 7: vondstenlijst
- Bijlage 8: monsterlijst
- Bijlage 9: Allesporenplan

GEOLOGISCH EN ARCHEOLOGISCH KADER

CHRONOLOGISCH KADER

HOLOCEEN	POSTGLACIAAL	SUBATLANTICUM	METALTTIDEN	Post- Middeleeuwen	Tweede Wereldoorlog Eerste Wereldoorlog Nieuwste tijd Nieuwe tijd	1940 - 1945 1914 - 1918 19e E - 20e E 16e E - 18e E	
				Middeleeuwen	Late Middeleeuwen Volle Middeleeuwen Vroeg Middeleeuwen	13e E - 15e E 10e E - 12e E 2e helft 8e E - 9e E 6e E - 1e helft 8e E 5e E - 6e E	
PLEISTOCEN	WEICHSELIEN	SUBBOREAAL ATLANTICUM BOREAAL PREBOREAAL LATE DRYAS ALLERØD VROEGE DRYAS BØLLING DENEKAMP HENGELO MOERSHOOFD ODDERADE BRØRUP AMERSFOORT	STEENTIDEN	Romeinse tijd	Laat- Romeinse tijd Midden- Romeinse tijd Vroeg- Romeinse tijd	284-402 69-284 57 v.C. - 69	
				IJzertijd	Late IJzertijd Vroeg- IJzertijd	475/450 - 57 v.C. 800 - 475/450 v.C.	
				Bronstijd	Late Bronstijd Midden- Bronstijd Vroeg Bronstijd	1050 - 800 v.C. 1800/1750 - 1050 v.C. 2100/2000 - 1800/1750 v.C.	
				Neolithicum	Laat- Neolithicum Midden- Neolithicum Vroeg- Neolithicum	2850 - 2100/2000 v.C. 4200 - 2850 v.C. 5300 - 4200 v.C.	
				Mesolithicum	Laat- Mesolithicum Midden- Mesolithicum Vroeg- Mesolithicum	7800 - 5300 v.C. 8500 - 7800 v.C. 9500 - 8500 v.C.	
				Paleolithicum		Laat- Paleolithicum Midden- Paleolithicum	35 000 - 9500 v.C. 300 000 - 35 000 v.C.
				EEMIEN			
				SAALIEN			

LIJST MET OPGENOMEN FIGUREN

Figuur 1. Topografische kaart met projectie van het plangebied (bron: OPENSTREETMAP, 2021).	5
Figuur 2. Topografische kaart met projectie van het plangebied (bron: OPENSTREETMAP, 2021).	5
Figuur 3. Projectie van het plangebied op het kadasterplan, met aanduiding van de perceelsnummers (bron: AGIV, 2021).	6
Figuur 4. Projectie van het plangebied op de luchtfoto van 2021 (bron:AGIV, 2021b).	7
Figuur 5. De ontwerpplannen geprojecteerd op het plangebied (bron: DE SMAELE & PIETERS, 2021, 9, figuur 2).	8
Figuur 6. Een doorsnede van de ontwerpplannen (bron: DE SMAELE & PIETERS, 2021, 9, figuur 2).	9
Figuur 7: Projectie van de aangelegde proefsleuven/proefputten en kijkvensters op het GRB (bron: AGIV, 2021a).	13
Figuur 8 Proefsleuven zoals voorzien in het pvm (bureaustudie 2021C290).....	14
Figuur 9 Overzicht van de aangelegde profielen tijdens het vooronderzoek. (bron: geopunt, Raap België).....	17
Figuur 10 Foto profiel 102 en gedigitaliseerde tekening.	18
Figuur 11 Profiel 301, gedigitaliseerde tekening.	19
Figuur 12 Overzicht van de aangelegde putten met de vlak- en maaiveldhoogtes.	20
Figuur 13: Detail sporenplan van het noordelijk deel van werkput 1 gerefereerd op de GRB (bron: AGIV, 2021a).	22
Figuur 14 Detail sporen van het noordelijk deel van werkput 1 gerefereerd op de GRB (bron: AGIV, 2021a).	23
Figuur 15 Overzichtsfoto van het noordelijke deel van werkput 1.	24
Figuur 16 Overzichtsfoto van het zuidelijke deel van werkput 1.	24
Figuur 17 Zicht op het centrale deel van sleuf 1 met profielen 103 en 104. Op de achtergrond muurfundering S25 en riool S23.	24
Figuur 18 Detailfoto van profielen 103 en 104.	25
Figuur 19 Gedigitaliseerde tekening profielen 103 en 104.	26
Figuur 20 Grondplan werkput 1, vlak 2.	27
Figuur 21 Vlak 2 in het noordelijke deel van de werkput.	28
Figuur 22 Foto van werkput 2 in vlak.	29
Figuur 23 Grondplan proefput 2.	30
Figuur 24 Foto profiel 201 en gedigitaliseerde tekening profiel 201.	31
Figuur 25 Grondplan van werkput 3, vlak 1.	32
Figuur 26 Grondplan werkput 3, vlak 2.	33
Figuur 27 Werkput 3, vlak 1.	34
Figuur 28: S64 in vlak 2.	34
Figuur 29. Enkele residuele fragmenten handgevormd aardewerk tussen laatmiddeleeuwse exemplaren. Mogelijk gaat het om Romeins bricquetage aardewerk.	35
Figuur 30. Een vermoedelijk residueel fragment Pompejaans rood aardewerk tussen enkele laatmiddeleeuwse aardewerkfragmenten.	36
Figuur 31. Overzicht van het postmiddeleeuws aardewerk uit de nieuwe tijd.	37
Figuur 32. Overzicht van enkele laatmiddeleeuwse vondsten.	38
Figuur 33. Overzicht van enkele laatmiddeleeuwse vondsten.	38
Figuur 34. Drinkkannetje in bijna-steengoed uit de 14 ^{de} eeuw.	39
Figuur 35. Mogelijk misbaksel van een kan in hoogversierd aardewerk, versierd door verticale kleibanden en een geboetseerd gezicht uit de 13 ^{de} eeuw.	39
Figuur 36. Borden in tingeglazuurd aardewerk met monochrome cobaltblauwe beschildering op de spiegel.	40
Figuur 37. Keramisch materiaal gerecupereerd uit spoor 13, met rechts boven een voorwerp met vooralsnog onzekere determinatie, mogelijk gaat het om een mal.	40
Figuur 38: enkele fragmenten botmateriaal aangetroffen binnen het plangebied.	41
Figuur 39: enkele metaalslakken die gerecupereerd werden in de vulling van sporen 8 en 13.	41
Figuur 40: Verspreidingskaart vondsten ter hoogte van het werkput 1, noordelijk deel. (bron: AGIV, 2016).	43
Figuur 41: Verspreidingskaart vondsten ter hoogte van het werkput 1, zuidelijk deel (bron: AGIV, 2016).	44
Figuur 42: Verspreidingskaart vondsten ter hoogte van het werkput 2 (bron: AGIV, 2016).	45
Figuur 43: Verspreidingskaart vondsten ter hoogte van het werkput 3 (bron: AGIV, 2016).	46

Figuur 44 Detail van profiel 19 aan de J-B Guinardstraat met net boven de moederbodem de grijzige cultuurlaag (@Monument Vandekerckhove).....50